

Gutnius Mak i raitim Tok i go pas

Namba wan tok bilong buk Mak i tok olsem, “Dispela em i gutnius bilong Jisas Kraus, Pikinini Bilong God.” Na long dispela buk yumi lukim Jisas em i man i gat strong na namba bilong mekim olkain wok. Yumi lukim strong na namba bilong en long taim em i skulim ol manmeri na long taim em i rausim ol spirit nogut na long taim em i lusim sin bilong ol manmeri. Jisas i kolim em yet olsem, “Pikinini Bilong Man”, na em i tok olsem em i kam bilong givim laip bilong em yet bilong baim bek planti manmeri (10.45).

Mak i stori planti long wok bilong Jisas, tasol em i no stori planti long ol toktok Jisas i bin mekim bilong skulim ol manmeri. Pastaim Mak i stori long wok bilong Jon bilong Baptais na long Jisas i kisim baptais na Satan i traime em. Bihain yumi lukim Jisas i marimari long ol man i karim ol kain kain hevi, na em i skulim ol. Pastaim ol disaipel i no klia tumas long as bilong ol samting Jisas i mekim, tasol isi isi ol i kisim save long em.

Yumi lukim tu ol man i kamap birua bilong Jisas na ol i givim planti hevi long em. Na long las hap bilong Gutnius em i raitim, Mak i stori long Jisas i dai na i kirap bek.

**Jisas i kam bilong tokim ol
manmeri long kingdom bilong**

God

(Sapta 1.1–3.6)

Jon Bilong Baptais i autim tok

(Matyu 3.1-12 na Luk 3.1-9 na 3.15-17 na Jon 1.19-28)

¹ Dispela em i gutnius* bilong Jisas Kraiss, Pikinini Bilong God.

² Dispela gutnius em i kamap pastaim olsem profet Aisaia i bin raitim, “Harim. Bai mi salim wanpela man bilong autim tok bilong mi, na em i go paslain long yu. Na em bai i redim rot bilong yu. ³ Long ples i no gat man, maus bilong wanpela man i singaut olsem, ‘Redim rot bilong Bikipela. Stretim ol rot bilong en.’ ”

⁴ Jon, dispela man bilong givim baptais, em i kamap long ples i no gat man, na em i autim tok long ol manmeri i mas tanim bel na kisim baptais, na bai God i lusim sin bilong ol. ⁵ Na olgeta Judia na olgeta manmeri bilong Jerusalem ol i go long Jon. Na ol i autim sin bilong ol, na Jon i baptaisim ol long wara Jordan.

⁶ Jon i save putim klos ol i wokim long gras bilong kamel, na em i save pasim let long bel bilong en. Na em i save kaikai ol grasopa wantaim hani bilong bus.† ⁷ Em i autim tok olsem, “Wanpela

* **1:1:** Taim Jisas i kamap, em i autim gutnius bilong God long ol manmeri. Dispela gutnius, em tok bilong ol gutpela samting God i laik mekim long ol manmeri. Lukim Mak 1.15. **1:2:** Ais 40.3, Mal 3.1, Mt 11.10, Lu 7.27 **1:3:** Ais 40.3, Mt 3.3, Lu 3.4, Jo 1.15, 1.23 **1:4:** Ap 13.24, 19.4 **1:6:** Wkp 11.22, 2 Kin 1.8, Mt 11.8

† **1:6:** Lukim tok i stap long Matyu 3.4. **1:7:** Ap 13.25

man i kam bihain long mi, na strong bilong en i winim strong bilong mi. Mi no gutpela man inap long mi brukim skru na lusim string i pasim su bilong em. ⁸ Mi save baptaisim yupela long wara. Tasol em bai i baptaisim yupela long Holi Spirit.”

Jon i baptaisim Jisas

(Matyu 3.13-17 na Luk 3.21-22)

⁹ Long dispela taim Jisas i lusim taun Nasaret long distrik Galili na i kam. Na Jon i baptaisim em long wara Jordan. ¹⁰ Na Jisas i lusim wara na i kam antap, na wantu em i lukim heven i op, na Holi Spirit i kam daun long em olsem wanpela bilong ol dispela pisin ol i kolim balus. ¹¹ Na long heven wanpela maus i singaut olsem, “Yu Pikinini bilong mi. Mi laikim yu tumas. Bel bilong mi em i amamas long yu.”

Satan i traिम Jisas

(Matyu 4.1-11 na Luk 4.1-13)

¹² Na long dispela taim stret Holi Spirit i salim Jisas i go long ples i no gat man. ¹³ Na Jisas i stap long ples i no gat man inap long 40 de, na Satan i traिम em. Em i stap wantaim ol wel abus. Na ol ensel i helpim em.

Jisas i statim wok long Galili

(Matyu 4.12-17 na Luk 4.14-15)

¹⁴ Taim ol i kalabusim Jon pinis, Jisas i kam kamap long distrik Galili na i wok long autim gutnius bilong God. ¹⁵ Em i tok olsem, “Taim God i

1:8: Ais 44.3, Jol 2.28, Ap 2.4, 10.45, 1 Ko 12.13 **1:11:** Stt 22.2, Sng 2.7, Ais 42.1, Mt 3.17, 12.18, Mk 9.7, Lu 3.22
1:13: Sng 91.11-13 **1:14:** Mk 6.17 **1:15:** Dan 9.25, Mt 3.2, Ga 4.4, Ef 1.10

makim em i kamap pinis, na Kingdom bilong God em i kam klostu pinis. Yupela i mas tanim bel na bilip long gutnius.”

*Jisas i singautim 4-pela man
na ol i bihainim em
(Matyu 4.18-22 na Luk 5.1-11)*

¹⁶ Jisas i wokabaut arere long raunwara Galili, na em i lukim Saimon wantaim brata bilong en Andru. Tupela i wok long tromoi umben long raunwara. Tupela i save wok bisnis long kisim pis. ¹⁷ Na Jisas i tokim tupela olsem, “Yutupela kam bihainim mi, na bai mi lainim yutupela long pasin bilong kisim ol manmeri.” ¹⁸ Na kwiktai tupela i lusim umben na i go bihainim em.

¹⁹ Jisas i wokabaut i go moa liklik, na em i lukim Jems, pikinini bilong Sebedi, wantaim brata bilong en Jon. Ol umben bilong tupela i bruk na tupela i stap long bot na i wok long stretim umben. ²⁰ Na em i singautim tupela, na tupela i lusim papa Sebedi i stap long bot wantaim ol wokman, na tupela i go bihainim Jisas.

*Jisas i rausim spirit nogut
long wanpela man
(Luk 4.31-37)*

²¹ Jisas wantaim ol arapela man ol i go long taun Kaperneam. Na long taim de Sabat i kamap em i go insait long haus lotu na em i autim tok long ol manmeri. ²² Ol i harim tok bilong em, na ol i kirap nogut tru, long wanem, em i no skulim ol olsem

1:17: Mt 13.47, Lu 5.1-11 **1:18:** Mt 3.17, 19.27, Lu 5.11 **1:21:**
Mt 4.13 **1:22:** Mt 7.28-29

ol saveman bilong lo i save mekim. Nogat. Em i skulim ol olsem man i gat namba.

²³ Long dispela taim wanpela man i stap long haus lotu bilong ol, na wanpela spirit nogut i stap long em. Orait dispela man i singaut olsem, ²⁴ “Jisas bilong Nasaret, yu kam bilong mekim wanem long mipela? Ating yu kam bilong bagarapim mipela? Mi save long yu. Yu dispela gutpela stretpela man i kam long God yet.” ²⁵ Tasol Jisas i krosim dispela spirit nogut na i tokim em olsem, “Yu pasim maus na yu lusim dispela man.” ²⁶ Na spirit nogut i sakim dispela man, na i singaut bikmaus tru, na i lusim dispela man. ²⁷ Na olgeta manmeri i kirap nogut, na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Wanem samting i kamap nau? Dispela man i autim wanpela nupela tok, na em i autim tok olsem man i gat namba. Na taim em i givim tok long ol spirit nogut, ol i save harim tok bilong en.” ²⁸ Na kwiktaim stori bilong ol samting Jisas i mekim i raun long olgeta hap bilong Galili.

*Jisas i mekim orait
mama bilong meri bilong Pita
(Matyu 8.14-15 na Luk 4.38-39)*

²⁹ Jisas wantaim ol arapela man i lusim haus lotu na i go ausait, na ol i go stret long haus bilong Saimon tupela Andru. Na Jems na Jon i go wantaim. ³⁰ Mama bilong meri bilong Saimon i slip i stap long bet, long wanem, em i gat sik na skin bilong en i hat. Na kwiktaim ol i tokim Jisas long em i sik. ³¹ Na Jisas i go long em, na i holim

han bilong en na i kirapim em. Na sik i lusim dispela meri, na em i redim kaikai bilong ol.

*Jisas i mekim orait planti manmeri
(Matyu 8.16-17 na Luk 4.40-41)*

³² Long taim san i go daun long apinun, na ol i bringim ol sikman i kam long Jisas. Na ol i bringim tu ol manmeri i gat spirit nogut i stap long ol.

³³ Olgeta manmeri bilong dispela taun ol i kam bung i stap klostu long dua bilong haus. ³⁴ Orait Jisas i mekim orait planti manmeri i gat kain kain sik. Na em i rausim planti spirit nogut. Ol spirit nogut ol i save long em, olsem na em i tambuim ol long ol i no ken toktok.‡

*Jisas i raun long Galili
(Luk 4.42-44)*

³⁵ Long moningtaim tru Jisas i kirap na i go ausait na em i go long wanpela hap i no gat man, na em i prea i stap. ³⁶ Na bihain Saimon wantaim ol wantok bilong en ol i go painim Jisas. ³⁷ Ol i lukim em pinis na ol i tokim em olsem, “Olgeta manmeri i wok long painim yu.” ³⁸ Na em i tokim ol olsem, “Maski, yumi go long ol arapela taun i stap klostu. Mi laik autim tok long ol tu,

1:34: Mk 3.11-12, Lu 4.41 ‡ **1:34:** Jisas em i Pikinini Bilong God, na tu em i dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en. Long tok Grik ol i kolim dispela man olsem, Kraisa, na long tok Hibru ol i kolim, Mesaia. Lukim Mak 1.1. Ol Juda i save olsem God bai i salim dispela man i kam, tasol ol i ting em bai i kamap olsem wanpela king na rausim ol Rom bai kantri Israel i stap fri gen. Jisas i no kam bilong mekim dispela kain wok, olsem na em i no laik bai ol manmeri i harim ol spirit nogut i tokaut long em i husat tru. **1:35:** Mt 14.23, Mk 6.46, Lu 4.42

long wanem, em dispela wok tasol mi kam bilong mekim.”³⁹ Na em i raun i go long olgeta hap bilong Galili, na em i autim tok insait long ol haus lotu bilong ol, na em i rausim ol spirit nogut.

*Jisas i mekim orait
wanpela man i gat sik lepra
(Matyu 8.1-4 na Luk 5.12-16)*

⁴⁰ Wanpela man i gat sik lepra i kam long Jisas na i askim em strong. Dispela man i brukim skru na i tokim Jisas olsem, “Sapos yu laik, yu inap long mekim mi i kamap klin long ai bilong God.”^{§ 41} Na Jisas i sori tru long em, na i putim han long em, na i tokim em olsem, “Mi laik. Yu kamap klin.”⁴² Orait wantu sik lepra i lusim dispela man, na em i kamap klin.⁴³ Na Jisas i salim em i go hariap, na i tok strong long em⁴⁴ olsem, “Lukaut gut. Yu no ken tokim wanpela man long dispela samting i bin kamap long yu. Nogat. Yu go soim skin bilong yu long pris, na mekim ofa bilong soim olsem skin bilong yu i kamap klin pinis, olsem Moses i bin tok. Na bai ol man i ken save, sik bilong yu i pinis.”⁴⁵ Tasol dispela man i go, na em i tokim ol manmeri long olgeta dispela samting i bin kamap long em. Em i autim dispela stori long olgeta hap. Olsem na Jisas i no inap i go moa insait long wanpela taun long ai bilong ol manmeri. Nogat. Em i stap ausait tasol, long ol hap i no gat man. Na ol manmeri bilong olgeta hap ol i kam long em.

1:39: Mt 4.23, 9.35 **§ 1:40:** Lukim tok i stap long Matyu 8.2.

1:44: Wkp 14.1-32, Mk 3.12, 7.36, Lu 5.14

2

Jisas i mekim orait wanpela man i gat han na lek nogut

(Matyu 9.1-8 na Luk 5.17-26)

¹ Sampela de i go pinis, na Jisas i go long taun Kaperneam gen. Na ol manmeri i harim tok long em i stap long haus.* ² Na planti manmeri i kam bung, na haus i pulap tru. Na klostu long dua tu i no gat hap ples i stap nating. Na Jisas i wok long autim tok long ol. ³ Na ol i bringim wanpela sikman i kam long em. Bun bilong dispela man i dai olgeta. Na ⁴ 4-pela man i karim dispela sikman i kam. ⁴ Ples i pas tru, na ol i no inap bringim sikman i kam klostu long Jisas. Olsem na oli karim sikman i go antap long rup bilong dispela haus Jisas i stap long en.† Na ol i rausim hap bilong rup, na ol i slekim bet sikman i slip long en i go daun insait long haus. ⁵ Jisas i lukim olsem ol i bilip tru, na em i tokim dispela sikman olsem, “Pikinini, mi lusim pinis ol sin bilong yu.”

⁶ Sampela saveman bilong lo i sindaun i stap long haus, na long bel bilong ol ol i tingting olsem, ⁷ “Olsem wanem na dispela man i mekim dispela kain tok? Em i laik kisim ples bilong God. I no gat wanpela man em inap long lusim sin. Em i wok bilong God wanpela tasol.” ⁸ Na wantu Jisas i

* **2:1:** Yumi no save, dispela haus em haus bilong husat, tasol i luk olsem Jisas i save stap long dispela haus long taim em i kam long Kaperneam. Sampela man i ting em i haus bilong Pita na Andru (lukim Mak 1.29). † **2:4:** Ol Juda i save wokim ol haus bilong ol olsem bokis, na ol i gat stretpela rup. Ol dispela haus i gat lata bilong wokabout i go antap long rup. **2:5:** Lu 7.48 **2:7:** Jop 14.4, Ais 43.25, 1 Jo 1.9

save pinis long bel bilong en long dispela tingting bilong ol. Na em i askim ol olsem, “Bilong wanem yupela i gat dispela kain tingting long bel bilong yupela? ⁹ Wanem tok em i isi long mi mekim long dispela man? Em i isi long mi tok, ‘Mi lusim ol sin bilong yu,’ o em i isi long mi tok, ‘Yu kirap na kisim bet bilong yu na wokabaut?’ ¹⁰ Tasol mi laik bai yupela i save olsem, Pikinini Bilong Man em i gat strong long dispela graun, na em inap long lusim ol sin.” Orait na Jisas i lukluk i go long dispela man bun bilong en i dai olgeta, na i tokim em olsem, ¹¹ “Mi tokim yu, yu kirap na kisim bet bilong yu, na yu go long haus bilong yu.” ¹² Na dispela man i kirap na long ai bilong olgeta manmeri em i kisim bet bilong en kwiktaim na i wokabaut i go. Na olgeta manmeri i kirap nogut tru, na ol i litimapim nem bilong God, na ol i tok, “Bipo mipela i no lukim kain samting olsem. Nogat tru.”

*Jisas i singautim Livai
(Matyu 9.9-13 na Luk 5.27-32)*

¹³ Orait Jisas i wokabaut i go gen long nambis bilong raunwara Galili. Na bikpela lain manmeri i kam long em, na em i givim tok bilong God long ol. ¹⁴ Na em i wokabaut i go, na em i lukim Livai, pikinini bilong Alfius, i sindaun i stap long haus takis.‡ Na Jisas i tokim em olsem, “Yu kam bihainim mi.” Na Livai i kirap i go bihainim em.

¹⁵ Jisas i sindaun kaikai long haus bilong Livai. Na planti man bilong kisim takis na planti man bilong mekim sin, ol i sindaun kaikai wantaim

2:12: Mt 9.33 **2:14:** Jo 1.43 ‡ **2:14:** I luk olsem Livai em narapela nem bilong Matyu. Lukim Matyu 9.9.

Jisas na ol disaipel bilong en. I gat planti bilong dispela kain man i save bihainim Jisas oltaim. ¹⁶ Na sampela saveman bilong lo, ol i man bilong lain Farisi, ol i lukim Jisas i kaikai wantaim ol dispela man bilong mekim sin na ol man bilong kisim takis. Na ol i askim ol disaipel bilong Jisas olsem, “Watpo em i save kaikai wantaim ol man bilong kisim takis na ol man bilong mekim sin?” § ¹⁷ Jisas i harim dispela tok, na em i tokim ol dispela saveman olsem, “Ol man i no gat sik ol i no save go long dokta. Nogat. Ol sikman tasol i save go long dokta. Olsem tasol, mi no kam bilong singautim ol stretpela man. Nogat. Mi kam bilong singautim ol man i save mekim sin.”

*Jisas i tok long pasin bilong tambu long kaikai
(Matyu 9.14-17 na Luk 5.33-39)*

¹⁸ Wanpela taim ol disaipel bilong Jon na ol Farisi tu ol i tambu long kaikai. Na sampela man i kam askim Jisas olsem, “Olsem wanem na ol disaipel bilong Jon na ol disaipel bilong ol Farisi ol i save tambu long kaikai, tasol ol disaipel bilong yu i no save tambu long kaikai?” ¹⁹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Sapos wanpela man i laik marit, ating ol wantok bilong en inap tambu long kaikai long taim em i stap yet wantaim ol? Nogat. Taim dispela man i laik marit em i stap yet wantaim ol, ol i no inap tambu long kaikai. ²⁰ Tasol bihain, taim ol i kisim dispela man i go pinis na em i no moa i stap wantaim ol wantok bilong en, orait long dispela taim ol bai i tambu long kaikai.

2:16: Mt 11.19, Lu 15.1-2 § **2:16:** Lukim tok i stap long Matyu 9.11.

²¹ “I no gat man i save kisim hap nupela laplap bilong samapim hul long olupela saket. Sapos em i mekim olsem, orait taim ol i wasim saket dispela laplap bilong pasim hul em bai i go liklik na brukim saket gen. Nupela bai i brukim olupela, na hul bai i kamap bikpela moa. ²² Na i no gat man i save pulimapim nupela wain long olupela skin meme. Sapos em i mekim olsem, orait wain bai i brukim skin meme, na wain na skin meme bai i lus wantaim. Nogat. Ol i save pulimapim nupela wain long ol nupela skin meme.”*

Jisas i tok long pasin bilong tambuim wok long de Sabat

(Matyu 12.1-8 na Luk 6.1-5)

²³ Long wanpela de Sabat Jisas i wokabaut namel long ol gaden wit. Na ol disaipel bilong en ol i wokabaut wantaim em, na ol i kisim sampela kaikai bilong wit. ²⁴ Na ol Farisi i askim Jisas olsem, “Harim. Watpo ol i mekim dispela pasin i tambu long mekim long de Sabat?”†

²⁵ Orait Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Ating yupela i no bin ritim dispela stori long samting Devit i bin mekim bipo? Mi tok long dispela taim em wantaim ol lain bilong en ol i sot long kaikai na ol i hangre. ²⁶ Abiatar i stap hetpris, na Devit i go insait long haus bilong God, na em i kaikai dispela bret ol i save putim i stap long pes bilong God. Dispela bret i tambu, na ol pris tasol inap long kaikai. Tasol Devit em i kaikai, na em i givim

* **2:22:** Lukim tok i stap long Matyu 9.17. **2:23:** Lo 23.25
2:24: Lo 23.25 † **2:24:** Lukim tok i stap long Matyu 12.2.
2:25: 1 Sml 21.6 **2:26:** Wkp 24.9

long ol lain bilong en tu. Yupela i no bin ritim dispela tok, a?”

²⁷ Na Jisas i tokim ol moa olsem, “God i no putim ol manmeri bilong helpim de Sabat. Nogat. Em i putim de Sabat bilong helpim ol manmeri.

²⁸ Olsem na Pikinini Bilong Man em i bosim de Sabat tu.”

3

Long de Sabat Jisas i mekim orait man i gat han nogut

(Matyu 12.9-14 na Luk 6.6-11)

¹ Jisas i go insait long haus lotu gen. Na wanpela man i stap, wanpela han bilong en i dai pinis.

² Na ol man i was gut long Jisas, long wanem, ol i laik save, em bai i mekim orait dispela man long de Sabat, o nogat. Ol i ting, sapos Jisas i mekim dispela kain pasin, ol bai i kotim em. ³ Orait Jisas i tokim dispela man, han bilong en i nogut, olsem, “Yu kam hia.” ⁴ Na Jisas i askim ol olsem, “Ating yumi ken mekim gutpela pasin long de Sabat, o yumi ken mekim pasin nogut? Ating yumi ken helpim ol man na mekim ol i stap gut, o yumi ken kilim ol i dai?” Tasol ol man i no bekim wanpela tok. ⁵ Na Jisas i lukluk raun long ol, na em i belhat. Em i lukim bel bilong ol i pas, na em i bel hevi long dispela. Na em i tokim dispela man olsem, “Stretim han bilong yu.” Orait em i stretim han, na han i kamap gutpela gen. ⁶ Na kwiktaim ol Farisi i kirap na lusim haus na i go, na ol i bung wantaim

lain bilong Herot. Oli wokim toktok bilong painim rot long kilim Jisas i dai.*

Jisas i soim strong bilong en, tasol ol as ples i no bilip long em

(Sapta 3.7–6.6)

Bikpela lain manmeri i bung klostu long raunwara

(Luk 6.17-19)

⁷ Jisas wantaim ol disaipel bilong en i lusim dispela ples na ol i go long raunwara Galili. Na bikpela lain manmeri i bihainim em i go. ⁸ Ol manmeri bilong distrik Galili na bilong distrik Judia na bilong taun Jerusalem na bilong distrik Idumea na bilong graun i stap long hapsait bilong wara Jordan na bilong hap bilong taun Tair na Saidon, ol i harim tok long ol samting Jisas i mekim, na bikpela lain manmeri tru i kam long em. ⁹ Na Jisas i tokim ol disaipel olsem, “Bikpela lain manmeri moa i stap. Nogut ol i pas long mi na subim mi strong. Bringim wanpela bot i kam sambai, na sapos ol manmeri i pas tru, mi ken kalap long bot.” ¹⁰ Bipo Jisas i bin mekim orait planti manmeri, olsem na ol manmeri i gat sik ol i laik putim han long em, na ol i wok long subim ol arapela bai ol yet i ken i go klostu long em. ¹¹ Na taim ol spirit nogut i lukim em, ol i save brukim skru long em na singaut olsem, “Yu Pikinini Bilong God.” ¹² Tasol Jisas i save tambuim ol strong long

* **3:6:** Lukim tok i stap long Matyu 12.14. **3:8:** Mt 4.25 **3:9:** Mk 4.1, Lu 5.1-3 **3:10:** Mt 9.21, 14.36, Mk 5.29, 6.56, Lu 7.21
3:11: Mk 1.23-24, Lu 4.41 **3:12:** Mt 8.4, 12.16, Mk 1.34

ol i no ken tokaut ples klia long em yet em i husat tru.

*Jisas i makim 12-pela aposel
(Matyu 10.1-4 na Luk 6.12-16)*

¹³ Jisas i go antap long maunten. Em i laik makim sampela man long stap wantaim em. Na em i singautim ol dispela man, na ol i kam long em. ¹⁴ Na em i makim 12-pela man, bai ol i stap wantaim em, na em i givim nem aposel long ol. Em i laik salim ol i go bilong autim tok bilong God, ¹⁵ na em i laik givim strong long ol bilong rausim ol spirit nogut. ¹⁶ Em i makim 12-pela. Wanpela em Saimon, na Jisas i givim narapela nem Pita long em. ¹⁷ Na em i makim tu Jems, pikinini bilong Sebedi, wantaim brata bilong en Jon. Na em i kolim tupela long nem Boanerges. Mining bilong dispela nem i olsem, “Ol man i olsem klaut i pairap.” ¹⁸ Na em i makim tu Andru na Filip na Bartolomyu na Matyu na Tomas na Jems, em pikinini bilong Alfius, na Tadius na Saimon, em wanpela man bilong lain Selot, ¹⁹ na Judas Iskar-iot, em dispela man bihain em i givim Jisas long han bilong ol man i laik mekim nogut long em.

*Ol i tok Jisas i wok wantaim Belsebul
(Matyu 12.24-32 na Luk 11.14-23 na 12.10)*

²⁰ Jisas i go long haus. Na ol bikpela lain manmeri i kam bung gen, olsem na Jisas wantaim ol disaipel ol i no gat taim bilong kaikai. ²¹ Ol wanblut bilong Jisas i harim tok long ol samting

Jisas i mekim, na ol i kam bilong kisim em. Ol i tok olsem, “Em i longlong pinis.”

²² Sampela saveman bilong lo i stap long Jerusalem ol i kam daun, na ol i tok olsem, “Belsebul i stap long em. Em i save rausim ol spirit nogut long strong bilong Belsebul tasol, em hetman bilong ol spirit nogut.”† ²³ Na Jisas i singautim ol i kam klostu long em, na em i mekim sampela tok piksa long ol. Em i tok olsem, “Olsem wanem na Satan inap rausim Satan? ²⁴ Sapos ol man bilong wanpela kantri i bruk tupela lain na ol i pait, dispela kantri bai i no inap i stap strong. ²⁵ Na sapos ol man bilong wanpela haus ol i bruk tupela lain na ol i pait, dispela haus i no inap i stap strong. ²⁶ Na sapos Satan i birua long em yet na lain bilong en i bruk, orait em i no inap i stap strong. Nogat. Em bai i pinis olgeta.

²⁷ “I no gat man inap i go insait long haus bilong wanpela strongpela man na kisim nating ol samting bilong en. Nogat. Em i mas pasim dispela strongpela man long baklain pastaim. Sapos em i mekim olsem, orait nau bai em inap kisim ol samting i stap long haus bilong dispela man.

²⁸ “Mi tok tru long yupela olsem, God bai i lusim olgeta sin na olgeta tok nogut ol manmeri i mekim. ²⁹ Tasol sapos man i mekim tok nogut long Holi Spirit, God bai i no inap lusim dispela sin bilong en, nau na bihain tu. Nogat. Asua bilong dispela sin bai i stap long em oltaim oltaim.” Jisas i tok

3:22: Mt 9.34, 10.25 † **3:22:** Belsebul em narapela nem bilong Satan. **3:23:** Mt 4.10, Lu 11.17-22 **3:27:** Ais 49.24, Mt 12.29
3:28: Mt 12.31-32, Lu 12.10, 1 Jo 5.16

olsem, ³⁰ long wanem, ol i bin tok, “Em i gat spirit nogut i stap long em.”[‡]

Husat em i mama na brata bilong Jisas?

(Matyu 12.46-50 na Luk 8.19-21)

³¹ Long dispela taim mama wantaim ol brata bilong Jisas ol i kamap. Ol i sanap ausait, na ol i salim tok i go long em. Ol i laik bai em i kam long ol. ³² Bikpela lain manmeri i sindaun raunim em, na ol i tokim em olsem, “Harim. Mama bilong yu wantaim ol brata na susa bilong yu ol i stap ausait na i singaut long yu.” ³³ Na em i bekim tok bilong ol olsem, “Husat em i mama na brata bilong mi?” ³⁴ Em i lukluk raun long ol manmeri i sindaun raun long em, na em i tok, “Lukim mama bilong mi wantaim ol brata bilong mi. ³⁵ Man o meri i save bihainim laik bilong God, em i brata na susa na mama bilong mi.”

4

Jisas i tok piksa long man i tromoi pikinini wit long gaden

(Matyu 13.1-9 na Luk 8.4-8)

¹ Jisas i kirapim wok gen long skulim ol manmeri long arere bilong raunwara. Na bikpela lain manmeri moa ol i kam long em. Olsem na em i kalap long wanpela bot i stap long raunwara, na em i sindaun long en. Na olgeta manmeri ol i stap

[‡] **3:30:** Jisas i mekim wok bilong em long strong bilong Holi Spirit, em Spirit bilong God. Olsem na sapos ol man i tok, Jisas i mekim wok long strong bilong Satan o bilong wanpela spirit nogut, ol dispela man i mekim tok nogut na daunim nem bilong Holi Spirit.

3:31: Mk 6.3, Jo 2.12, Ap 1.14 **4:1:** Mk 3.7-9, Lu 5.1-3

long nambis klostu long wara. ² Na Jisas i mekim planti tok piksa long ol bilong skulim ol.

Em i givim tok olsem long ol, ³ “Yupela harim. Wanpela man i go tromoi pikinini wit long gaden.

⁴ Em i wok long tromoi i go, na sampela pikinini wit i pundaun long rot, na ol pisin i kam kaikai.

⁵ Na sampela pikinini wit i pundaun long hap graun i gat ston, na i no gat planti graun long en.

Graun i no daun tumas, olsem na dispela wit i kamap kwik. ⁶ Tasol taim san i kam antap em i kukim dispela wit. Na wit i no gat rop, olsem na

em i drai olgeta, na i dai. ⁷ Na sampela pikinini wit i pundaun namel long ol rop i gat nil. Na ol

rop i gat nil ol i kamap na i karamapim wit, na wit i no karim kaikai. ⁸ Tasol sampela pikinini

wit i pundaun long gutpela graun, na wit i kamap bikipela, na i karim kaikai. Sampela i karim 30,

na sampela i karim 60, na sampela i karim 100.”

⁹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Man i gat yau em i mas harim dispela tok.”

Jisas i gat wanem tingting na em i autim tok long ol tok piksa

(Matyu 13.10-17 na Luk 8.9-10)

¹⁰ Taim ol bikipela lain manmeri i go pinis, orait ol 12-pela disaipel wantaim ol man i save stap wantaim Jisas, ol i askim em long as bilong ol

tok piksa. ¹¹ Na Jisas i tokim ol olsem, “God i soim yupela pinis long as bilong tok hait bilong

kingdom bilong God. Tasol ol man i stap ausait, ol i harim olgeta tok long tok piksa tasol. ¹² Olsem na

4:2: Mt 13.34, Mk 4.33-34 **4:8:** Mt 13.8, Lu 8.8, Jo 15.5, Kl 1.6

4:12: Ais 6.9-10, Jo 12.40, Ap 28.26-27

‘Bai ol i lukluk planti taim, tasol bai ol i no luksave long wanpela samting. Na bai ol i harim tok planti taim, tasol bai ol i no save long as bilong en, nogut ol i tanim bel, na God i lusim sin bilong ol.’ ”

*As bilong tok piksa bilong pikinini wit
(Matyu 13.18-23 na Luk 8.11-15)*

¹³ Na Jisas i tokim ol disaipel olsem, “Yupela i no save long as bilong dispela tok piksa, a? Olsem bai yupela i save olsem wanem long olgeta arapela tok piksa? ¹⁴ Dispela man i planim kaikai em i planim tok bilong God. ¹⁵ Tok i save pundaun long rot em i olsem ol lain manmeri ol i harim tok, na wantu tasol Satan i save kam na rausim dispela tok God i bin planim long bel bilong ol. ¹⁶ Na sampela manmeri ol i olsem pikinini wit i pundaun long graun i gat ston. Ol i harim tok, na ol i save kisim kwiktaim, na ol i amamas long en. ¹⁷ Tasol ol i no gat rop bilong ol. Ol i save stap liklik taim tasol. Taim ol man i laik daunim tok bilong God ol i givim hevi long ol dispela manmeri na mekim nogut long ol, orait bilip bilong ol i save bagarap kwiktaim. ¹⁸ Na sampela manmeri ol i olsem pikinini wit i pundaun namel long ol rop i gat nil. Dispela lain ol i harim tok, ¹⁹ tasol ol i tingting planti long ol samting bilong graun na ol i wari long bungim planti mani na ol i mangal long ol kain kain samting. Ol dispela samting i karamapim tok bilong God, na em i no karim kaikai. ²⁰ Tasol sampela manmeri ol i olsem pikinini wit i pundaun long gutpela graun. Ol i harim tok, na ol i kisim na holim, na ol i karim

kaikai. Sampela i karim 30, na sampela i karim 60, na sampela i karim 100.”

*Ol man i no save haitim lait aninit long baket
(Luk 8.16-18)*

²¹ Orait Jisas i tokim ol disaipel olsem, “Ating ol man i save kisim lam i kam bilong putim aninit long wanpela baket o wanpela bet? Nogat. Ol i save putim antap long tebol. ²² Olgeta samting i stap hait, bihain bai em i kamap long ples klia. Na olgeta samting ol man i karamapim i stap, bihain bai ol i kamap long ples klia. ²³ Man i gat yau em i mas harim dispela tok.”

²⁴ Na em i tokim ol moa olsem, “Tok yupela i harim, em yupela i mas tingim gut. Skel yupela i save givim long ol man, dispela skel tasol bai God i bekim long yupela. Na bai em i skruim sampela moa long yupela. ²⁵ Sapos wanpela man i gat sampela samting pinis, orait God bai i givim sampela moa long em. Tasol sapos man i no gat ol samting, orait God bai i rausim ol liklik samting em i holim pinis.”

Tok piksa bilong pikinini kaikai i kamap

²⁶ Jisas i tok moa olsem, “Kingdom bilong God em i olsem wanpela man i tromoi ol pikinini kaikai i go long graun. ²⁷ Na long olgeta nait dispela man i save slip, na long san em i save kirap na raun mekim wok bilong en. Na ol dispela pikinini kaikai i kamap na i go bikpela olsem wanem, em dispela man i no save. ²⁸ Graun yet em i mekim

4:21: Mt 5.15, Lu 11.33 **4:22:** Mt 10.26, Lu 12.2 **4:24:** Mt 7.2, Lu 6.38 **4:25:** Mt 13.12, 25.29, Lu 19.26 **4:27:** Je 5.7

na ol pikinini i kamap, na bihain ol i karim kaikai. Pastaim ol lip i kamap, na bihain ol het i kamap, na bihain kaikai i kamap bikpela insait long ol het. ²⁹ Na taim kaikai i redi pinis bilong kisim, orait dispela man i save katim, long wanem, taim bilong kisim kaikai em i kamap pinis.”

*Tok piksa bilong pikinini mastet
(Matyu 13.31-32 na Luk 13.18-19)*

³⁰ Na Jisas i tok moa olsem, “Bai yumi tok, kingdom bilong God i olsem wanem samting? Yumi ken mekim wanem kain tok piksa? ³¹ Em i olsem pikinini bilong dispela kain sayor ol i kolim mastet. Pikinini bilong mastet em i no olsem ol arapela pikinini kaikai bilong graun. Nogat. Em i liklik tru. Ol i save planim dispela long graun. ³² Ol i planim pinis, na em i kamap na i go bikpela, na i winim olgeta kain sayor long gaden. Em i gat ol bikpela han, na ol pisin inap i kam long ol han bilong en na wokim haus bilong ol long ples kol.”

*Jisas i autim tok long piksa tasol
(Matyu 13.34-35)*

³³ Taim Jisas i autim tok long ol manmeri em i save mekim planti tok piksa olsem, inap long mak bilong tingting bilong ol. ³⁴ Em i no autim klia wanpela tok long ol manmeri. Nogat. Em i save autim long tok piksa tasol. Na taim ol disaipel tasol i stap wantaim em, em i save autim as bilong olgeta tok long ol.

*Jisas i tok, na bikpela win i dai
(Matyu 8.23-27 na Luk 8.22-25)*

³⁵ Long apinun long dispela de yet, Jisas i tokim ol disaipel olsem, “Yumi go long hapsait bilong raunwara.” ³⁶ Orait ol i lusim dispela bikpela lain manmeri na ol i kalap long dispela bot Jisas i sindaun pinis long en, na ol i kisim em i go wantaim ol. Na ol arapela bot tu i go wantaim ol. ³⁷ Na traipela win i kirap, na si i kalap i go insait long bot, na wara i laik pulap long bot. ³⁸ Na Jisas i stap long stan bilong bot, na em i slip long wanpela pilo. Orait ol i kirapim em na ol i tok, “Tisa, klostu yumi laik lus, na ating yu no wari liklik long yumi bai i dai?” ³⁹ Na Jisas i kirap, na i krosim win, na i tokim wara olsem, “Inap nau. Yu pinis! Yu dai nau!” Na win i dai, na wara i no mekim nais liklik. ⁴⁰ Na em i askim ol disaipel olsem, “Bilong wanem yupela i pret? Yupela i no bilip, a?” ⁴¹ Na ol i pret nogut tru, na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Dispela man em i husat tru, na win wantaim wara i harim tok bilong em?”

5

Jisas i rausim spirit nogut long wanpela long-long man

(Matyu 8.28-34 na Luk 8.26-39)

¹ Jisas wantaim ol disaipel bilong en i go kamap long hapsait bilong raunwara Galili, long graun bilong ol Gerasa. ² Em i lusim bot pinis, na kwiktaitim wanpela man i gat spirit nogut i kam bungim Jisas. Dispela man i stap nabaut long ples matmat na i kam. ³ Em i save slip long ples matmat. Na i no gat wanpela man inap long pasim em, maski ol

i pasim em long sen. ⁴ Planti taim ol i bin pasim em long ol hankap na sen. Tasol em i save brukim ol sen na hankap tu. Em i strong tumas, na i no gat man inap long holimpas em. ⁵ Oltaim long san na long nait em i save stap long matmat na long ples maunten. Na em i save singaut nogut na katim skin bilong em yet long ston.

⁶ Em i lukim Jisas i stap longwe yet, na em i ran i kam na i brukim skru klostu long lek bilong Jisas. ⁷ Na em i singaut bikmaus tru olsem, “Jisas, yu Pikinini bilong God Antap Tru, yu laik mekim wanem long mi? Mi askim yu strong long nem bilong God, yu no ken mekim nogut long mi.” ⁸ Em i singaut olsem, long wanem, Jisas i bin tokim em olsem, “Yu spirit nogut, yu mas lusim dispela man.” ⁹ Orait Jisas i askim em olsem, “Wanem nem bilong yu?” Na em i tok, “Nem bilong mi Ami. Long wanem, mipela i bikpela lain.” ¹⁰ Na em i askim Jisas strong long em i no ken rausim ol dispela spirit nogut na mekim ol i lusim dispela hap graun.

¹¹ Wanpela bikpela lain pik ol i kaikai i stap long liklik maunten klostu. ¹² Na ol spirit nogut i askim Jisas strong olsem, “Yu mas salim mipela i go insait long ol dispela pik.” ¹³ Orait Jisas i larim ol i go. Na ol spirit nogut i lusim dispela man, na ol i go insait long ol pik. Na ol dispela lain pik i ran strong tru i go daun long wanpela ples nogut. Na ol i pundaun long raunwara, na ol i dring wara na i dai. Namba bilong olgeta pik em inap olsem 2,000.

¹⁴ Ol wasman bilong pik i lukim na ol i ranawe,

na ol i bringim tok i go long taun na long ol hap nabaut. Na ol manmeri i kam lukim wanem samting tru i bin kamap. ¹⁵ Ol i kamap long Jisas, na ol i lukim dispela man, bipo ol dispela planti spirit nogut i stap long en. Nau em i pasim laplap, na tingting bilong en i klia, na em i sindaun i stap. Ol manmeri i lukim, na ol i pret. ¹⁶ Na ol man i bin lukim ol samting Jisas i mekim, ol i stori long ol manmeri long ol samting i bin kamap long dispela man, bipo ol spirit nogut i stap long en. Na ol i stori long ol pik tu. ¹⁷ Ol manmeri i harim, na ol i tok strong long Jisas i mas lusim graun bilong ol na i go long narapela hap.

¹⁸ Orait Jisas i kalap long bot. Na dispela man bipo ol spirit nogut i stap long en, em i askim Jisas strong olsem, “Inap yu larim mi i go wantaim yu?” ¹⁹ Tasol Jisas i no laik. Em i tokim dispela man olsem, “Yu go long haus bilong yu na long ol wanlain bilong yu. Na yu tokim ol long olgeta samting Bikpela i bin mekim bilong helpim yu, na long em i bin marimari long yu.” ²⁰ Olsem na dispela man i go, na em i wok long autim tok long olgeta hap bilong distrik Dekapolis long olgeta samting Jisas i bin mekim bilong helpim em. Na olgeta manmeri i harim na ol i tingting planti.

Jisas i kirapim bek wanpela pikinini na i mekim orait meri i holim klos bilong em

(Matyu 9.18-26 na Luk 8.40-56)

²¹ Orait Jisas i go long bot na i brukim raunwara Galili gen. Em i kamap long hapsait, na bikpela lain manmeri ol i kam bung bilong harim tok

bilang em. Na Jisas i stap klostu long raunwara. ²² Na wanpela hetman bilang haus lotu i kam, nem bilang en Jairus. Em i lukim Jisas na i kam brukim skru klostu long lek bilang em. ²³ Na em i askim Jisas strong olsem, “Liklik pikinini meri bilang mi klostu i laik i dai. Plis, yu mas kam putim han long em, na bai em i orait gen na i stap.” ²⁴ Na Jisas i go wantaim em.

Na bikpela lain manmeri ol i bihainim em, na ol i pas tru long em. ²⁵ Na wanpela meri i stap, em i save karim blut oltaim na i stap olsem inap long 12-pela yia. ²⁶ Dispela meri i bin lukim planti dokta, na ol i bin givim planti pen long em, na em i bin lusim olgeta mani bilang en bilang baim ol. Tasol sik bilang en i no orait liklik. Nogat. ²⁷ Dispela meri em i bin harim stori bilang Jisas. Olsem na em i kam, na em i stap namel long dispela bikpela lain manmeri. Em i kam klostu long baksait bilang Jisas, na i putim han long longpela klos bilang Jisas. ²⁸ Em i bin tokim em yet olsem, “Sapos mi putim han tasol long klos bilang em, bai mi orait gen.” ²⁹ Meri i putim han long klos bilang Jisas na wantu tasol blut bilang en i drai, na long bodi bilang en em i pilim dispela sik i go pinis nau. ³⁰ Na Jisas i save, sampela strong i lusim em na i go. Olsem na em i tanim na i askim olsem, “Husat i putim han long klos bilang mi?” ³¹ Na ol disaipel i tokim em olsem, “Yu lukim bikpela lain manmeri i pas long yu. Na bilang wanem yu tok, ‘Husat i putim han long mi?’ ” ³² Tasol Jisas i lukluk raun bilang painimaut husat i bin holim klos bilang en.

5:23: Mt 8.3, Mk 7.32 **5:28:** Mt 14.36 **5:30:** Lu 5.17, 6.19, 8.46

³³ Na dispela meri i save long dispela samting i bin kamap long em, na em i pret na i guria. Na em i kam brukim skru klostu long Jisas, na i tokaut klia long olgeta samting. ³⁴ Na Jisas i tokim em olsem, “Pikinini, yu bilip long mi, olsem na yu kamap orait gen. Yu go, na bel bilong yu i ken i stap isi. Sik bilong yu i ken pinis.”

³⁵ Jisas i toktok yet i stap, na sampela man bilong haus bilong hetman bilong haus lotu ol i kam. Ol i tokim dispela man olsem, “Pikinini bilong yu i dai pinis. Maski givim hevi moa long tisa.” ³⁶ Tasol Jisas i no givim yau long dispela tok ol i mekim. Em i tokim hetman bilong haus lotu olsem, “Yu no ken pret. Yu mas bilip tasol.” ³⁷ Na em i tambuim ol manmeri long ol i no ken i go wantaim em. Pita na Jems na Jon, brata bilong Jems, tripela tasol i go wantaim em. ³⁸ Ol i go kamap long haus bilong hetman bilong haus lotu, na Jisas i lukim ol manmeri i mekim bikpela nois. Ol i wok long krai nogut tru. ³⁹ Na em i go insait na i tokim ol olsem, “Bilong wanem yupela i krai na mekim bikpela nois? Dispela pikinini em i no i dai. Em i slip tasol.” ⁴⁰ Na ol i lap nogut long em. Tasol em i rausim olgeta manmeri i go ausait. Na em i kisim papa na mama bilong pikinini, wantaim tripela disaipel bilong en, na ol i go insait long rum pikinini i stap long en. ⁴¹ Na em i holim han bilong pikinini na i tokim em olsem, “Talita, kum.” Mining bilong dispela tok i olsem, “Liklik meri, mi tokim yu, yu kirap.” ⁴² Na kwiktaim dispela liklik meri i kirap

5:34: Mk 10.52, Lu 7.50, 17.19, Ap 14.9 **5:40:** Mt 9.25, Lu 8.54, Jo 11.11 **5:41:** Lu 7.14

na i wokabaut. Na ol i lukim dispela, na ol i kirap nogut tru. Dispela meri i gat 12-pela krismas pinis. ⁴³ Orait Jisas i tokim ol strong olsem, “Yupela i no ken tokim wanpela man long dispela samting i bin kamap.” Na em i tokim ol long givim sampela kaikai long dispela liklik meri.

6

Ol Nasaret i givim baksait long Jisas (Matyu 13.53-58 na Luk 4.16-30)

¹ Jisas i lusim dispela ples na i go long as ples bilong en. Na ol disaipel bilong en ol i bihainim em i go. ² Long de Sabat em i go long haus lotu na i givim tok bilong God long ol manmeri. Na planti bilong ol manmeri i harim tok bilong en, ol i kirap nogut na ol i tok, “Dispela man em i kisim dispela tok we? Dispela save i stap long en, em i wanem kain save? Na olsem wanem na em i wokim olkain mirakel tu?” ³ Yumi save, dispela man em i wanpela kamda. Em i pikinini bilong Maria, na em i brata bilong Jems na Josep na Judas na Saimon. Ol susa bilong en ol i stap hia wantaim yumi.” Ol i tok olsem, na ol i bel nogut long em. ⁴ Tasol Jisas i tokim ol olsem, “Profet i gat nem long olgeta ples. Tasol long as ples bilong en, na namel long ol wanblut bilong en, na long haus bilong en stret, em i no gat nem.” ⁵ Na em i no inap long wokim wanpela mirakel long dispela ples. Em i putim han long ol wan wan sikman tasol na i

5:43: Mk 1.44, 7.36, Lu 8.55 **6:2:** Jo 7.15 **6:3:** Jo 6.42 **6:4:** Mt 13.57, Lu 4.24, Jo 4.44

mekim ol i orait gen. ⁶ Na em i tingting planti long ol dispela manmeri i no bilip long em.

Jisas i soim strong bilong en, tasol ol disaipel i no save gut long em

(Sapta 6.6–8.21)

*Jisas i givim wok long ol 12-pela disaipel
(Matyu 10.5-15 na Luk 9.1-6)*

Orait Jisas i go raun long ol ples long dispela hap, na em i givim tok bilong God long ol manmeri. ⁷ Na em i singautim ol 12-pela disaipel i kam, na em i salim ol i go tupela tupela. Em i givim strong long ol bilong rausim ol spirit nogut i stap long ol manmeri. ⁸ Na em i tokim ol, ol i ken holim stik bilong wokabaut, tasol ol i no ken kisim ol arapela samting bilong wokabaut i go wantaim ol. Ol i no ken kisim bret na ol i no ken karim hanbek samting na ol i no ken karim mani long poket bilong ol. Nogat. ⁹ Ol i ken putim su, tasol ol i no ken putim tupela siot. ¹⁰ Na em i tokim ol olsem, “Sapos yupela i kamap long wanpela ples na yupela i go insait long wanpela haus, orait yupela i mas i stap long dispela haus tasol inap long taim yupela i lusim dispela ples. ¹¹ Na sapos long sampela ples ol i no kisim yupela i go long haus bilong ol, na ol i no laik harim tok bilong yupela, orait yupela i mas lusim dispela ples. Na taim yupela i laik i go, yupela i mas rausim pipia graun i stap long lek bilong yupela, bai ol i ken save, ol i gat asua long dispela pasin ol i mekim.”

6:6: Ais 59.16, Mt 9.35, Lu 13.22 **6:7:** Lu 10.1 **6:8:** Mt 10.9-10 **6:8:** Lu 10.4-11 **6:11:** Ap 13.51

¹² Orait ol disaipel i go, na ol i autim tok long ol manmeri olsem, “Yupela i mas tanim bel.” ¹³ Na ol i rausim planti spirit nogut i stap long ol manmeri, na ol i putim wel long planti sikman na mekim ol i kamap orait.

*Herot i ting Jisas em i Jon Bilong Baptais
(Matyu 14.1-12 na Luk 3.19-20 na 9.7-9)*

¹⁴ King Herot i harim tok long ol dispela samting i kamap, long wanem, Jisas i gat nem pinis long olgeta hap. Sampela manmeri i save tok, “Em Jon Bilong Baptais i kirap bek long matmat. Olsem na em i gat strong bilong wokim ol dispela mirakel.”

¹⁵ Na sampela i tok, “Em Elaija.” Na sampela i tok, “Em i profet, wankain olsem ol profet bilong bipo.” ¹⁶ Herot i harim dispela, na em i tok olsem, “Bipo mi katim nek bilong Jon, tasol nau em i kirap bek.”

¹⁷⁻¹⁸ Bipo Herot i bin maritim Herodias, em meri bilong Filip, brata bilong Herot. Na Jon i bin tokim Herot olsem, “Yu kisim meri bilong brata bilong yu, em i no stret.” Olsem na Herot i bin salim ol man i go holimpas Jon na pasim em long sen long haus kalabus. ¹⁹ Herodias em i bel nogut tru long Jon, na i laik kilim em i dai, tasol em i no inap, ²⁰ long wanem, Herot i pret long Jon. Em i save, Jon em i gutpela na stretpela man long ai bilong God. Olsem na Herot i save was gut long em. Taim em i harim tok bilong Jon, em i save tingting planti, na bel bilong en i hevi. Tasol em i laikim tumas long harim tok bilong en.

²¹ Bihain Herodias i painim rot olsem. Herot i mekim wanpela bikpela kaikai bilong tingim de mama i bin karim em. Em i mekim dispela kaikai bilong ol bikman i save helpim em long wok bilong gavman, na bilong ol namba wan ofisa bilong ami, na bilong ol bikman bilong distrik Galili. ²² Orait ol i kaikai i stap na pikinini meri bilong Herodias i kam insait na i danis. Na Herot wantaim ol man i kaikai wantaim em, ol i laikim tumas dispela danis. Olsem na king i tokim dispela yangpela meri olsem, “Mi bai givim yu wanem samting yu laikim. Yu tokim mi tasol, na bai mi givim yu.” ²³ Na Herot i mekim strongpela promis olsem, “Tru antap, wanem samting yu askim long mi, em bai mi givim yu. Sapos yu tok long mi mas brukim kantri bilong mi long tupela hap na givim wanpela hap long yu, orait bai mi mekim.”

²⁴ Na dispela meri i go ausait na i askim mama bilong en olsem, “Bai mi tokim em long givim wanem samting long mi?” Na mama i tok, “Yu tokim em long kisim het bilong Jon Bilong Baptais na givim yu.” ²⁵ Orait yangpela meri i hariap i go bek long king, na i tokim em olsem, “Nau tasol mi laik bai yu putim het bilong Jon Bilong Baptais long wanpela plet, na givim long mi.” ²⁶ King i harim dispela tok na bel bilong en i hevi moa. Tasol em i ting long strongpela promis em i bin mekim, na em i no laik kisim sem long ai bilong ol man i sindaun kaikai wantaim em. Olsem na em i no laik sakim tok bilong dispela meri. ²⁷ Orait kwiktaim king i salim wanpela soldia i go bilong

kisim het bilong Jon i kam. Dispela soldia i go long haus kalabus, na i katim nek bilong Jon. ²⁸ Na em i putim het bilong Jon long wanpela plet na i bringim i kam na i givim long yangpela meri. Na yangpela meri em i givim long mama bilong en.

²⁹ Ol disaipel bilong Jon i harim tok long dispela samting Herot i bin mekim, na ol i kam kisim bodi bilong Jon na karim i go planim long matmat.

Jisas i givim kaikai long 5,000 man

(Matyu 14.13-21 na Luk 9.10-17 na Jon 6.1-13)

³⁰ Ol aposel i kam bek na ol i bung wantaim Jisas. Na ol i stori long ol wok ol i bin mekim, na long olgeta tok ol i bin givim long ol manmeri.

³¹ Tasol planti manmeri i wok long i go i kam, na Jisas wantaim ol aposel i no gat taim bilong kaikai. Olsem na Jisas i tokim ol aposel olsem, “Goan, yumi tasol i go long wanpela hap i no gat man, na bai yupela i ken malolo liklik.” ³² Na ol i kisim bot, na ol i go long wanpela hap i no gat man. Ol tasol i go.

³³ Tasol planti manmeri i lukim ol i go, na ol i luksave long ol. Olsem na ol manmeri bilong olgeta taun i ran i go long dispela hap ol lain bilong Jisas i laik i go long en, na ol i kamap paslain long Jisas. ³⁴ Olsem na taim Jisas i go sua em i lukim bikpela lain manmeri i stap. Na em i sori tru long ol, long wanem, ol i olsem ol sipsip i no gat wasman. Na em i stat long givim planti tok long ol. ³⁵ Na bihain, taim san i laik i go daun, ol

6:30: Lu 10.9-10, 10.17 **6:31:** Mk 3.20 **6:34:** Nam 27.17, 1 Kin 22.17, 2 Sto 18.16, Ese 34.5, Mt 9.36 **6:35:** Mt 14.15, Mk 8.1-9, Lu 9.12

disaipel bilong Jisas i kam long em na tokim em olsem, “Dispela hap i no gat man, na san i laik i go daun. ³⁶ Mobeta yu salim ol manmeri i go. Ol i ken i go long ol hap nabaut na long ol ples, na baim kaikai bilong ol.” ³⁷ Tasol Jisas i bekim tok bilong ol disaipel olsem, “Yupela yet givim kaikai long ol.” Na ol i askim em, “Ating yu laik bai mipela i go baim bret long 200 kina na givim long ol, a?” ³⁸ Na em i askim ol, “Yupela i gat hamas bret i stap? Yupela go lukim.” Ol i lukim pinis, orait ol i kam tokim Jisas olsem, “Mipela i gat 5-pela bret na tupela pis.”

³⁹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Olgeta manmeri i mas bung bung na sindaun long gutpela gras.” ⁴⁰ Orait ol i sindaun, na sampela lain inap long 100 man, na sampela inap long 50. ⁴¹ Na Jisas i kisim dispela 5-pela bret wantaim tupela pis. Na em i lukluk i go long heven, na i givim tenkyu long God. Na em i brukim ol bret na i givim long ol disaipel, bai ol i tilim i go long ol manmeri. Na tupela pis tu em i brukim na tilim i go long olgeta manmeri. ⁴² Na olgeta i kaikai, na ol i pulap. ⁴³ Na olgeta hap bret na pis i stap yet, em ol i bungim na pulapim 12-pela basket. ⁴⁴ Ol man i kaikai dispela bret, ol inap 5,000 man.

*Jisas i wokabaut antap long raunwara
(Matyu 14.22-33 na Jon 6.16-21)*

⁴⁵ Orait Jisas i hariapim ol disaipel bilong en, na i tokim ol long ol i mas kalap long bot na i go paslain long em long hapsait bilong raunwara, long ples

6:37: Nam 11.13, 11.22, 2 Kin 4.43, Mt 14.16, Lu 9.13, Jo 6.7 **6:41:**
Mk 7.34

Betsaida. Em yet i laik i stap na salim ol manmeri i go pastaim. ⁴⁶ Em i salim ol manmeri i go pinis, orait em i go antap long maunten, bilong em i ken beten. ⁴⁷ Long apinun tru bot i stap namel long raunwara, na Jisas wanpela em i stap long nambis. ⁴⁸ Na em i lukim win i kam long poret bilong bot na i sakim ol, na ol i hatwok tru long pul. Klostu long tulait, orait Jisas i wokabaut antap long raunwara na i go long ol. Em i laik abrusim ol, ⁴⁹ tasol ol disaipel i lukim em i wokabaut antap long raunwara, na ol i ting em i wanpela masalai. Na ol i singaut nogut. ⁵⁰ Olgeta i lukim em, na ol i pret tumas. Tasol kwiktaim Jisas i tokim ol olsem, “Yupela stap strong. Em mi tasol. Yupela i no ken pret.” ⁵¹ Na em i go insait long bot, na i stap wantaim ol, na win i dai. Na ol i kirap nogut tru, ⁵² long wanem, ol i no klia gut long as bilong dispela samting Jisas i bin mekim taim em i tilim bret long ol manmeri. Nogat. Tingting bilong ol i pas yet.*

Jisas i mekim orait planti sikman long Genesaret (Matyu 14.34-36)

⁵³ Jisas wantaim ol disaipel i brukim raunwara pinis, na ol i go sua long hap bilong Genesaret, na ol i pasim bot. ⁵⁴ Ol i lusim bot pinis, na kwiktaim ol manmeri i lukim Jisas na i luksave long em.

6:46: Mk 1.35, Lu 5.16, 6.12, 9.28 **6:49:** Mt 14.26, Lu 24.37, Jo 6.19 **6:51:** Mk 4.39 **6:52:** Mk 8.17 * **6:52:** Taim Jisas i tilim bret long ol manmeri, em i soim olsem, em i gat strong bilong mekim ol narakain samting tru. Tasol ol disaipel i no klia yet long dispela, olsem na ol i kirap nogut long lukim Jisas i wokabaut antap long wara na i mekim win i dai.

⁵⁵ Na ol man i ran i go nabaut long olgeta ples long dispela hap na tokim ol manmeri. Na taim ol manmeri i harim tok long Jisas i stap long wanpela hap, ol i slipim ol sikman long bet, na ol i karim ol i go long em. ⁵⁶ Na long olgeta ples na olgeta taun na olgeta hap nabaut Jisas i kamap long en, ol i save putim ol sikman long ol ples bung. Na ol i askim Jisas strong long larim ol sikman i putim han long arere bilong klos bilong en. Na olgeta manmeri i mekim olsem, ol i kamap orait gen.

7

Lo bilong God em i winim tok bilong ol tumbuna (Matyu 15.1-9)

¹ Ol Farisi i bung wantaim sampela saveman bilong lo ol i bin lusim Jerusalem na i kam, na ol i go lukim Jisas. ² Na ol i lukim sampela disaipel bilong en ol i kaikai, na ol i no wasim han bilong ol pastaim.* ³ Ol Farisi na olgeta Juda ol i save bihainim pasin bilong ol tumbuna, na sapos ol i no wasim han gut pastaim, ol i no save kaikai. ⁴ Taim ol i go long maket na ol i kam bek, orait sapos ol i no waswas, ol i no save kaikai. Na ol i save bihainim planti arapela pasin tu ol i bin kisim long ol tumbuna olsem, ol i save wasim ol kap na sospen na dis na bet. ⁵ Orait na ol Farisi na ol saveman bilong lo i askim Jisas olsem, “Olsem wanem na ol disaipel bilong yu ol i no save bihainim pasin bilong ol tumbuna? Han bilong ol

6:56: Mt 9.20, 14.36, Ap 19.12 **7:2:** Lu 11.38 * **7:2:** Lukim tok i stap long Matyu 15.2. **7:3:** Mk 7.5, 7.8, Jo 2.6, Ga 1.14 **7:4:** Mt 23.25

i doti na ol i kaikai.” ⁶ Na Jisas i tokim ol olsem, “Profet Aisaia em i makim tru yupela man bilong giaman. Em i bin raitim tok olsem, ‘Ol dispela lain manmeri ol i save litimapim nem bilong mi long maus bilong ol, tasol bel na tingting bilong ol i stap longwe tru long mi.’ ⁷ Ol i save autim lo bilong ol man tasol na tok, “Dispela em i tok bilong God.” Olsem na ol i lotu nating long mi.’ ⁸ Yupela i lusim pinis lo bilong God, na yupela i holim strong pasin bilong ol man tasol.”

⁹ Na Jisas i tokim ol moa olsem, “Yupela i save tumas long sakim lo bilong God na bihainim pasin bilong yupela yet. ¹⁰ Moses i bin tok, ‘Yu mas aninit long papamama bilong yu na bihainim tok bilong ol,’ na ‘Man i mekim tok nogut long papa o mama bilong en, em i mas i dai.’ ¹¹ Tasol yupela i save tok olsem, ‘Sapos wanpela man i gat mani samting bilong helpim papa o mama bilong en, tasol em i tokim tupela, “Dispela mani mi makim pinis bilong givim long God,” ¹² orait dispela man i no ken mekim ol samting bilong helpim papamama.’ ¹³ Olsem na yupela i bihainim pasin yupela i bin kisim long ol tumbuna, na yupela i daunim tok bilong God. Na yupela i save mekim planti kain pasin olsem.”

Jisas i tok long samting i save mekim man i doti (Matyu 15.10-20)

¹⁴ Orait Jisas i singautim gen ol manmeri, na em i tokim ol olsem, “Yupela olgeta harim tok bilong mi na tingim gut. ¹⁵⁻¹⁶ Samting i stap ausait long

wanpela man na i go insait long en, em i no inap mekim dispela man i doti. Nogat. Ol samting i stap insait long man na i kam ausait, em tasol i mekim dispela man i doti.”†

¹⁷ Jisas i lusim dispela lain manmeri na i go long haus. Na ol disaipel bilong en i askim em long as bilong dispela tok piksa. ¹⁸ Na em i tokim ol olsem, “Yupela tu i no gat tingting, a? Ating yupela i no save, olgeta samting i stap ausait long man na i go insait long en, em i no inap mekim man i doti? ¹⁹ Mi tok olsem, long wanem, kain samting olsem em i no i go insait tru long bel bilong man. Nogat. Em i go long rot bilong pekpek tasol, na bihain em i go daun long smolhaus.” Long dispela tok Jisas em i tok olsem olgeta kain kaikai i klin long ai bilong God. ²⁰ Na Jisas i tok moa olsem, “Samting i stap insait long man na i kam ausait, dispela em i save mekim man i doti. ²¹ Mi tok long olkain samting i save kamap long tingting bilong man, em ol samting olsem, ol tingting nogut na pasin pamuk na pasin bilong stil na pasin bilong kilim man i dai ²² na pasin bilong pamuk wantaim ol marit na pasin bilong mangal na ol kain kain pasin nogut na pasin bilong giaman na hambak nabaut na pasin bilong bel nogut na tok nogut long ol arapela na pasin bilong bikhet na longlong pasin. ²³ Olgeta dispela pasin nogut em i stap insait long man na i kam ausait na i mekim man i doti long ai bilong God.”

† **7:15-16:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Man i gat yau em i mas harim dispela tok.” **7:20:** Mt 15.18, Mk 7.23

*Meri bilong Fonia em i bilip tru long Jisas
(Matyu 15.21-28)*

²⁴ Jisas i kirap na i lusim dispela ples, na i go long hap bilong taun Tair. Em i go insait long wanpela haus, na em i no laik long wanpela man i save olsem em i stap. Tasol em i no inap i stap hait. Nogat. ²⁵ Wanpela meri i harim tok long em i stap. Dispela meri i gat pikinini meri, na spirit nogut i stap long em. Olsem na dispela meri i kam kwiktaim na i brukim skru klostu long lek bilong Jisas. ²⁶ Dispela meri em i bilong narapela lain. Em i bilong ol lain Fonia i stap long kantri Siria. Em i askim Jisas strong long em i mas rausim spirit nogut i stap long pikinini meri bilong en. ²⁷ Na Jisas i tokim em olsem, “Yumi mas givim kaikai long ol pikinini pastaim. Nogut yumi kisim kaikai bilong ol pikinini na tromoi i go long ol dok.”‡

²⁸ Tasol meri i bekim tok bilong em olsem, “Bikpela, ol dok i stap aninit long tebol ol tu i save kisim hap kaikai bilong ol pikinini.”

²⁹ Na Jisas i tokim em, “Yu tok olsem, orait yu ken i go bek. Spirit nogut i lusim pinis pikinini bilong yu.” ³⁰ Na meri i go bek long haus bilong en, na i lukim pikinini i slip long bet, na spirit nogut i lusim em pinis.

Jisas i mekim orait wanpela man i yaupas na i mauspas

³¹ Nau Jisas i kirap gen na i lusim hap bilong Tair, na i go long distrik bilong taun Saidon. Na em i go moa long hap bilong Dekapolis, na i kamap

‡ **7:27:** Lukim tok i stap long Matyu 15.26. **7:31:** Mt 15.29-31

long raunwara Galili. ³² Na ol i bringim wanpela man i kam long em, yau bilong en i pas na tang bilong en i hevi, na em i no inap toktok gut. Na ol i askim Jisas long putim han long dispela man. ³³ Na Jisas i kisim man i go, na i lusim ol manmeri, na tupela tasol i stap. Na Jisas i putim pinga long tupela yau bilong dispela man. Na bihain Jisas i spet long pinga bilong em yet, na i putim pinga long tang bilong dispela man. ³⁴ Na Jisas i lukluk i go antap long heven, na em i pilim olsem em i laik krai na em i pulim win strong. Na em i tokim dispela man olsem, “Efata.” Mining bilong dispela tok i olsem, “Yu op.” ³⁵ Na kwiktaim yau bilong dispela man i op, na samting i pasim tang bilong en i lus na em inap toktok gut. ³⁶ Na Jisas i tambuim ol manmeri strong long ol i no ken tokim wanpela man long dispela samting ol i lukim. Em i tambuim ol tru, tasol nogat, ol i strong moa yet long autim dispela tok. ³⁷ Na ol manmeri i harim dispela tok, ol i kirap nogut tru na i tok, “Olgeta samting em i mekim, em i mekim gutpela tasol. Em i mekim ol yaupas i harim tok, na ol mauspas i toktok.”

8

Jisas i givim kaikai long 4,000 man (Matyu 15.32-39)

¹ Long dispela taim bikpela lain manmeri i kam bung gen, na ol i no gat kaikai. Na Jisas i singautim

7:32: Mt 9.32, Lu 11.14 **7:33:** Mk 5.23, 8.23, Lu 4.40, 13.13, Jo 9.6 **7:34:** Mk 6.41, Jo 11.33, 11.38, 11.41, 17.1 **7:35:** Ais 35.5-6, Mt 11.5 **7:36:** Mk 1.43-45 **7:37:** Ais 35.5

ol disaipel bilong en i kam, na em i tokim ol olsem, ² “Mi sori long dispela ol manmeri. Ol i stap wantaim mi inap tripela de pinis, na ol i no gat kaikai. ³ Na sapos ol i stap hangre na mi salim ol i go long haus bilong ol, bai ai bilong ol i raun na ol i pundaun long rot. Sampela ol i bin wokabaut longwe na i kam.” ⁴ Na ol disaipel i bekim tok bilong en olsem, “Dispela hap i no gat man. Na bai yumi inap kisim bret we na yumi givim kaikai long ol dispela manmeri?” ⁵ Jisas i askim ol, “Yupela i gat hamas bret i stap?” Na ol i tok, “7-pela.”

⁶ Orait na Jisas i tokim ol manmeri, na ol i sindaun long graun. Na em i kisim dispela 7-pela bret, na em i tenkyu long God, na em i brukim na givim long ol disaipel, bilong ol i ken tilim. Na ol i tilim long ol manmeri. ⁷ Na ol i gat ol wan wan liklik pis tu. Na Jisas i tenkyu long God long ol dispela pis, na em i tokim ol disaipel long tilim ol tu. ⁸ Taim ol manmeri i kaikai na i pulap, ol i bungim ol liklik hap kaikai i stap yet, na i pulapim 7-pela basket. ⁹ Namba bilong dispela ol manmeri em inap olsem 4,000.

Orait Jisas i salim ol i go ¹⁰ na kwiktaim em i kalap long bot wantaim ol disaipel bilong en, na ol i go long hap bilong distrik Dalmanuta.

*Ol i tokim Jisas long wokim mirakel
(Matyu 16.1-4)*

¹¹ Ol Farisi i kam na ol i stat long tok pait wantaim Jisas. Ol i tok em i mas wokim wanpela

mirakel olsem mak bilong soim ol olsem em i mekim wok bilong God. Ol i laik traim em tasol. ¹² Jisas i pilim hevi long spirit bilong en, na em i tok, “Bilong wanem ol manmeri bilong dispela taim i singaut long lukim mak? Mi tok tru long yupela, ol bai i no inap lukim wanpela mak. Nogat tru.” ¹³ Na em i lusim ol na i kalap long bot gen, na i go long hapsait bilong raunwara.

*Tok piksa bilong yis bilong ol Farisi na Herot
(Matyu 16.5-12)*

¹⁴ Ol disaipel i lusim tingting na ol i no kisim bret i kam wantaim. Ol i gat wanpela bret tasol i stap long bot. ¹⁵ Na Jisas i tok strong long ol olsem, “Yupela was gut. Yupela lukaut long yis bilong ol Farisi na long yis bilong Herot.” ¹⁶ Orait ol disaipel i toktok namel long ol yet olsem, “Ating em i mekim dispela tok, long wanem, yumi no gat bret.” ¹⁷ Jisas i save long dispela toktok ol i mekim, na em i tokim ol olsem, “Bilong wanem yupela i toktok nabaut olsem, ‘Yumi no gat bret?’ Ating yupela i no klia yet? Ating yupela i no gat save yet? Ating tingting bilong yupela i pas, a? ¹⁸ Yupela i gat ai, tasol yupela i no lukim ol samting, a? Yupela i gat yau, tasol yupela i no harim tok, a? Yupela i lusim tingting pinis, a? ¹⁹ Taim mi brukim 5-pela bret long ol 5,000 man, yupela i pulapim hamas basket long hap bret i stap yet?” Na ol i tok, “12-pela.” ²⁰ “Na taim mi brukim 7-pela bret long ol 4,000 man, yupela i pulapim hamas basket long

8:12: Mt 12.39, Lu 11.29

8:15: Lu 12.1

8:17: Mk 6.52

8:18: Jer 5.21, Ese 12.2, Mk 4.12, Ap 28.26

hap bret i stap yet?” Na ol i tok, “7-pela.” ²¹ Na em i tokim ol, “Yupela i no save yet, a?”

Jisas i skulim ol disaipel bilong en

(Sapta 8.22–10.52)

Jisas i mekim orait wanpela aipas long Betsaida

²² Jisas wantaim ol disaipel i go kamap long ples Betsaida. Na ol i bringim wanpela man i kam long em, ai bilong en i pas. Na ol i tokim Jisas long putim han long dispela man. ²³ Orait Jisas i holim han bilong dispela man aipas, na em i bringim em i go ausait long ples. Na em i spet long ai bilong em, na i putim han antap long em, na i askim em olsem, “Yu lukim wanpela samting, o nogat?” ²⁴ Na dispela man i lukluk, na i tok olsem, “Mi lukim sampela man. Tasol mi lukim ol i olsem ol diwai i wokabout i go.” ²⁵ Na Jisas i putim han gen long ai bilong em. Na dispela man i lukluk strong, na ai bilong en i kamap gutpela, na em i lukim olgeta samting i kamap klia. ²⁶ Na Jisas i salim em i go long haus bilong en, na i tok, “Yu no ken i go insait long ples.”

Pita i tokaut long Jisas em i husat

(Matyu 16.13-20 na Luk 9.18-21)

²⁷ Jisas i kirap wantaim ol disaipel bilong en, na ol i go long ol ples i stap klostu long taun Sisaria Filipai. Na long rot em i askim ol disaipel bilong en olsem, “Ol manmeri i save tok, mi husat tru?” ²⁸ Na ol i tokim em olsem, “Sampela ol i save tok, yu Jon Bilong Baptais. Na sampela i tok, yu Elaija. Na sampela i save tok, yu wanpela profet.” ²⁹ Na

Jisas i askim ol olsem, “Na yupela yet i tok mi husat?” Na Pita i bekim tok bilong en olsem, “Yu dispela man God i bin makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en.”* ³⁰ Na Jisas i tambuim ol long ol i no ken tokim wanpela man long em i husat tru.

*Jisas i tok bai em i dai na kirap bek
(Matyu 16.21-28 na Luk 9.22-27)*

³¹ Orait Jisas i stat long skulim ol disaipel olsem, “Pikinini Bilong Man em i mas karim planti pen, na ol hetman na ol bikpris na ol saveman bilong lo bai ol i givim baksait long em na kilim em i dai. Na long de namba 3 bai em i kirap bek.” ³² Em i autim dispela tok klia tru long ol. Na Pita i kisim Jisas i go long arere na i stat long krosim em. ³³ Na Jisas i tanim na i lukluk long ol disaipel bilong en, na em i krosim Pita olsem, “Satan, yu go baksait long mi. Yu no bihainim tingting bilong God. Nogat. Yu bihainim tingting bilong ol man tasol.”

³⁴ Na Jisas i singautim ol manmeri i kam long em, wantaim ol disaipel bilong en. Na em i tokim ol olsem, “Sapos wanpela man i laik bihainim mi, orait em i mas daunim laik bilong em yet, na em i mas karim diwai kros bilong en na bihainim mi. ³⁵ Long wanem, sapos wanpela man i laik holimpas laip bilong em yet, laip bilong en bai i lus. Tasol sapos wanpela man i ting long mi na

8:29: Mt 16.16, Mk 9.9, Jo 6.68-69, 11.27 * **8:29:** Pastaim wanpela maus bilong heven (lukim Mak 1.11) na sampela spirit nogut (lukim 1.24 na 3.11 na 5.7) i bin tokaut long Jisas em i husat tru. Tasol ol disaipel na ol arapela manmeri i no save long em (lukim 4.41). Nau tasol wanpela disaipel i tokaut klia long Jisas em i husat. **8:31:** Mt 17.22 **8:34:** Mt 10.38-39, Lu 14.27 **8:35:** Lu 17.33, Jo 12.25

long gutnius bilong mi, na em i lusim laip bilong en, orait laip bilong en bai i stap gut. ³⁶ Sapos wanpela man i kisim olgeta samting bilong graun, tasol laip bilong em yet i lus, orait dispela olgeta samting bai i helpim em olsem wanem? ³⁷ Bai man i givim wanem pe bilong baim bek laip bilong en? ³⁸ Ol manmeri bilong dispela taim ol i save givim baksait long God na mekim ol kain kain pasin nogut. Na sapos wanpela man bilong ol em i sem long mi na long tok bilong mi, orait bihain, taim Pikinini Bilong Man i stap long bikpela lait bilong Papa bilong en na em i kam wantaim ol ensel bilong God, em bai i sem long dispela man tu.”

9

¹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Mi tok tru long yupela, sampela man i sanap hia bai ol i no i dai yet, na bai ol i lukim kingdom bilong God i kamap wantaim bikpela strong bilong en.”

*Bodi bilong Jisas i kamap narakain
(Matyu 17.1-13 na Luk 9.28-36)*

² 6-pela de i go pinis, orait Jisas i kisim Pita na Jems na Jon, na em i bringim ol i go long wanpela maunten i antap moa. Na ol tasol i stap. Na taim ol i lukluk i stap, bodi bilong Jisas i senis na em i kamap narakain. ³ Ol laplap samting bilong en i kamap olsem lait, na i waitpela tru. I no gat wanpela man long graun em inap long mekim laplap i kamap waitpela olsem. ⁴ Na Elaija

8:38: Mt 10.33, Lu 9.26, Ro 1.16, 2 Ti 1.8 **9:1:** Mt 16.28, 24.30, 24.34, Mk 13.30, Lu 9.27, 22.18 **9:2:** 2 Pi 1.17-18 **9:3:** Dan 7.9

wantaim Moses tupela i kamap, na ol disaipel i lukim tupela i toktok wantaim Jisas. ⁵ Pita i lukim dispela na em i tokim Jisas olsem, “Tisa, yumi stap hia, em i gutpela. Mipela i ken wokim tripela haus win, wanpela bilong yu na wanpela bilong Moses na wanpela bilong Elaija.” ⁶ Pita i tok olsem, long wanem, ol i pret tru, na Pita em i no save, bai em i mekim wanem tok. ⁷ Orait wanpela klaut i kamap na i karamapim ol. Na wanpela maus insait long dispela klaut i tok olsem, “Dispela em i Pikinini bilong mi, mi laikim em tumas. Yupela harim tok bilong em.” ⁸ Na wantu tasol ol disaipel i lukluk nabaut, na ol i no lukim narapela man. Jisas wanpela tasol i stap wantaim ol.

⁹ Orait ol i lusim maunten na i wokabaut i go daun, na Jisas i tokim ol olsem, “Dispela samting yupela i bin lukim, yupela i no ken tokim wanpela man long en, i go inap long taim Pikinini Bilong Man bai i lusim matmat na i kirap bek.” ¹⁰ Na ol i holimpas dispela tok, na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Dispela tok bilong lusim matmat na kirap bek, em wanem samting?”

¹¹ Na ol i askim Jisas olsem, “Bilong wanem ol saveman bilong lo i save tok long Elaija i mas i kam pastaim?” ¹² Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Dispela tok em i tru. Elaija em i mas kam pastaim na stretim bek olgeta samting. Tasol olsem wanem long dispela tok i stap long buk bilong God, em i tok long Pikinini Bilong Man i

9:7: Lo 18.15, Mt 3.17, Mk 1.11, Lu 3.22, Ap 3.22 **9:9:** Mt 12.16, Mk 8.30 **9:11:** Mal 4.5, Mt 11.14 **9:12:** Sng 22.1-18, Ais 53.3, Dan 9.26, Mal 4.5, Lu 23.11, Fl 2.7

mas karim planti pen, na bai ol man i rabisim em? ¹³ Tasol mi tokim yupela olsem, Elaija em i kam pinis. Na ol man i bin bihainim laik bilong ol yet na ol i bin mekim ol kain kain pasin long em, olsem tok i stap long buk bilong God.”

*Jisas i mekim orait
wanpela mangi i gat spirit nogut
(Matyu 17.14-21 na Luk 9.37-43)*

¹⁴ Jisas wantaim tripela disaipel i go kamap long ol arapela disaipel, na ol i lukim bikpela lain manmeri i raunim ol i stap. Na sampela saveman bilong lo ol i pait long toktok wantaim ol. ¹⁵ Dispela olgeta manmeri ol i lukim Jisas i kam, na kwiktaim ol i kirap nogut. Ol i ran i go long em, na ol i givim gude long em. ¹⁶ Na Jisas i askim ol olsem, “Yupela i pait long toktok wantaim ol long wanem samting?” ¹⁷ Na wanpela man namel long dispela lain manmeri em i bekim tok bilong Jisas olsem, “Tisa, pikinini man bilong mi em i gat wanpela spirit mauspas i stap long em, na mi bringim em i kam long yu. ¹⁸ Planti taim dispela spirit i save holim em strong, na i save tromoi em i go daun long graun. Na waitpela spet i save kamap long maus bilong en, na em i save kaikaim tit, na bodi bilong en i save tait olgeta. Na mi askim ol disaipel bilong yu long rausim dispela spirit nogut, tasol ol i no inap.”

¹⁹ Jisas i harim dispela tok, na em i tokim ol manmeri olsem, “Yupela lain manmeri i no bilip, hamas taim bai mi stap yet wantaim yupela? Hamas taim moa bai mi karim hevi bilong yupela?”

Bringim dispela pikinini i kam long mi.” ²⁰ Na ol i bringim dispela pikinini i kam long em. Dispela spirit i lukim Jisas, na kwiktaim em i sakim pikinini nogut tru, na pikinini i pundaun long graun, na i tantanim, na waitpela spet i kamap long maus bilong en.

²¹ Na Jisas i askim papa bilong en olsem, “Hamas taim em i stap olsem?” Na papa i tok, “Stat long taim em i liklik yet. ²² Planti taim dispela spirit nogut i save tromoim em i go daun long paia na long wara, na i laik kilim em i dai. Tasol sapos yu inap, orait yu ken sori long mipela na helpim mipela.” ²³ Na Jisas i tokim em olsem, “Bilong wanem yu tok, ‘sapos yu inap’? Sapos yu bilip, yu inap long mekim olgeta samting.” ²⁴ Na kwiktaim papa bilong dispela pikinini i singaut olsem, “Mi bilip, tasol bilip bilong mi i sot. Yu mas helpim mi.” ²⁵ Jisas i lukim ol bikpela lain manmeri i ran i kam klostu long ol. Olsem na em i krosim dispela spirit nogut olsem, “Yu spirit mauspas na yaupas, mi tokim yu, yu mas lusim dispela pikinini. Na yu no ken i go insait long em gen.” ²⁶ Na dispela spirit i singaut nogut, na em i sakim pikinini moa yet, na em i lusim em na i go. Na pikinini i stap olsem em i dai pinis. Na planti man i lukim na i tok, “Em i dai pinis.” ²⁷ Tasol Jisas i holim han bilong en na i kirapim em, na em i sanap.

²⁸ Bihain Jisas i go long haus, na ol disaipel tasol i stap na ol i askim em olsem, “Olsem wanem na mipela i no inap long rausim dispela spirit nogut?” ²⁹ Na em i tokim ol, “Pasin bilong prea tasol em

9:23: Mt 17.20, 21.21, Mk 11.23, Lu 17.6, Jo 11.40

9:24: Lu 17.5

9:26: Mk 1.26

inap long rausim dispela kain spirit. I no gat narapela rot.”

*Namba 2 taim Jisas i tok
bai em i dai na kirap bek
(Matyu 17.22-23 na Luk 9.43-45)*

³⁰ Jisas wantaim ol disaipel i lusim dispela ples na ol i wokabaut i go namel long distrik Galili. Na Jisas i no laik long wanpela man i ken save olsem em i stap, ³¹ long wanem, em i wok long skulim ol disaipel bilong en. Em i tokim ol olsem, “Ol bai i putim Pikinini Bilong Man long han bilong ol man, na ol bai i kilim em i dai. Ol i kilim em i dai pinis, orait long de namba 3 bai em i kirap bek.” ³² Tasol ol i no save long as bilong dispela tok. Na ol i pret long askim em long tokim ol.

*Husat em i namba wan?
(Matyu 18.1-5 na Luk 9.46-48)*

³³ Orait Jisas wantaim ol disaipel i kamap long taun Kaperneam. Ol i go insait long haus pinis, na Jisas i askim ol disaipel olsem, “Long rot yupela i mekim wanem toktok?” ³⁴ Tasol ol i no gat tok. Long wanem, long rot ol i bin tok pait long husat em i namba wan bilong ol. ³⁵ Na Jisas i sindaun, na i singautim ol 12-pela disaipel i kam. Na em i tokim ol olsem, “Sapos wanpela man i laik i stap namba wan, orait em i mas i stap las tru, olsem wokman bilong helpim olgeta man.” ³⁶ Na em i kisim wanpela liklik pikinini na i sanapim em namel long ol. Na Jisas i holim pikinini na i

9:30: Jo 7.1 **9:31:** Mk 8.31, 10.32-34 **9:32:** Lu 9.45, 18.34

9:34: Lu 22.24 **9:35:** Mt 20.26-27, 23.11, Mk 10.43-44, Lu 22.26

tokim ol disaipel olsem, ³⁷ “Man i tingting long mi na i helpim wanpela liklik pikinini olsem dispela pikinini, em i helpim mi. Na man i helpim mi, em i no helpim mi tasol. Nogat. Em i helpim Papa, em i bin salim mi na mi kam.”

*Man i no birua long yumi,
em i pren bilong yumi
(Luk 9.49-50)*

³⁸ Jon i tokim Jisas olsem, “Tisa, mipela i lukim wanpela man i wok long rausim ol spirit nogut long nem bilong yu. Tasol em i no bihainim yumi. Olsem na mipela i tambuim em.” ³⁹ Na Jisas i tokim em, “Yupela i no ken tambuim em. Sapos wanpela man i wokim mirakel long nem bilong mi, bai em i no inap tok nogut long mi kwiktaim. ⁴⁰ Man i no birua long yumi, em i pren bilong yumi. ⁴¹ Sapos wanpela man i lukim yupela, na em i ting, ‘Mi laik helpim ol dispela man bilong lain bilong Krai,’ na em i givim kap wara long yupela, orait mi tok tru long yupela, pe bilong dispela man bai i no inap lus.”

*Pasin nogut i save bagarapim bilip
(Matyu 18.6-9 na Luk 17.1-2)*

⁴² Jisas i tok moa olsem, “Sapos wanpela man i mekim wanpela bilong ol dispela liklik pikinini i bilip long mi i pundaun long sin, orait mobeta ol man i pasim wanpela bikpela ston long nek bilong dispela man, na tromoi em i go daun long solwara na bai em i dai. ⁴³⁻⁴⁴ Sapos han bilong yu em i

9:37: Mt 10.40, Lu 10.16, Jo 13.20 **9:38:** Nam 11.27-29, Lu 9.49

9:39: 1 Ko 12.3 **9:40:** Mt 12.30, Lu 11.23 **9:41:** Mt 10.42

9:43-44: Mt 5.30

pulim yu long mekim sin, orait yu mas katim na rausim. Mobeta yu gat wanpela han tasol na yu kisim laip bilong i stap oltaim. Nogut yu gat tupela han na ol i tromoi yu i go long hel, long paia i no save dai.* ⁴⁵⁻⁴⁶ Na sapos lek bilong yu em i pulim yu long mekim sin, orait yu mas katim na rausim. Mobeta yu gat wanpela lek tasol na yu kisim laip bilong i stap oltaim. Nogut yu gat tupela lek na ol i tromoi yu i go long hel.† ⁴⁷ Na sapos ai bilong yu em i pulim yu long mekim sin, orait yu mas kamautim na tromoi i go. Mobeta yu gat wanpela ai tasol na yu go insait long kingdom bilong God. Nogut yu gat tupela ai na ol i tromoi yu i go long hel. ⁴⁸ Long dispela ples ‘ol liklik snek i wok long kaikai bodi bilong ol, ol bai i no inap pinis. Na paia i wok long kukim bodi bilong ol, em tu bai i no inap pinis.’

⁴⁹ “Ol i save putim sol long olgeta ofa, bilong mekim ol i kamap klin long ai bilong God. Olsem tasol, paia i mas kamap long olgeta man.‡

⁵⁰ “Sol em i gutpela samting. Tasol sapos pait bilong sol em i lus pinis, bai yupela inap mekim

* **9:43-44:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Long dispela ples ol liklik snek i wok long kaikai bodi bilong ol, ol bai i no inap pinis. Na paia i wok long kukim bodi bilong ol, em tu bai i no inap pinis.” Lukim lain 48. † **9:45-46:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Long dispela ples ol liklik snek i wok long kaikai bodi bilong ol, ol bai i no inap pinis. Na paia i wok long kukim bodi bilong ol, em tu bai i no inap pinis.” Lukim lain 48. **9:47:** Mt 5.29 **9:48:** Ais 66.24 **9:49:** Ese 43.24 ‡ **9:49:** Lukim Wok Pris 2.13. **9:50:** Mt 5.13, Lu 14.34-35, Ro 12.18, Ef 4.29, Kl 4.6, Hi 12.14

wanem na dispela sol i gat pait gen? Sol i save mekim ol abus samting i stap gut, olsem tasol yupela i mas kamap olsem gutpela sol i kamapim gutpela sindaun namel long ol brata.”§

10

*Jisas i tok
long pasin bilong katim marit
(Matyu 19.1-12 na Luk 16.18)*

¹ Jisas i kirap na i lusim dispela hap, na em i go long hap bilong distrik Judia na long hapsait bilong wara Jordan. Na planti manmeri ol i kam bung gen long em. Na em i bihainim pasin bilong em, na em i givim tok bilong God long ol.

² Na ol Farisi i kam long Jisas, na ol i laik traim em. Ol i askim em olsem, “Lo bilong yumi em i orait long man i ken rausim meri bilong en, o nogat?” ³ Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Moses i givim wanem lo long yupela?” ⁴ Ol i tok, “Moses em i orait long man i ken raitim pepa bilong katim marit na givim long meri na rausim em i go.” ⁵ Tasol Jisas i tokim ol olsem, “Yupela i man bilong bikhet, olsem na Moses i raitim dispela lo na i givim long yupela. ⁶ Harim. ‘Bipo tru, taim God i wokim olgeta samting, em i wokim ol manmeri na em i mekim ol i kamap man na meri. ⁷ Olsem na man i save lusim papamama na i pas wantaim meri bilong en, ⁸ na tupela i kamap wanpela bodi tasol.’ God i tok olsem na tupela i no

§ 9:50: Tok Grik i no klia tumas long lain 49 na 50. 10:4: Lo 24.1-4, Mt 5.31 10:6: Stt 1.27, 5.2 10:7: 1 Ko 6.16, Ef 5.31 10:7: Stt 2.24

i stap olsem tupela moa. Nogat. Tupela i kamap olsem wanpela bodi tasol. ⁹ Olsem na samting God i pasim pinis, em man i no ken katim.”

¹⁰ Bihain Jisas wantaim ol disaipel i go bek long haus, na ol disaipel i askim em gen long dispela tok bilong katim marit. ¹¹ Na em i tokim ol olsem, “Sapos wanpela man i lusim meri bilong en na i maritim narapela meri, dispela man i rongim meri bilong en na i mekim pasin pamuk. ¹² Na sapos wanpela meri i lusim man bilong en na i maritim narapela man, dispela meri em i mekim pasin pamuk.”

*Jisas i tok ol i mas larim
ol pikinini i kam long em
(Matyu 19.13-15 na Luk 18.15-17)*

¹³ Ol manmeri i bringim ol liklik pikinini i kam long Jisas. Ol i laik bai em i putim han long ol. Tasol ol disaipel i lukim, na ol i krosim ol dispela manmeri. ¹⁴ Jisas i lukim dispela, na em i bel nogut. Em i tokim ol disaipel olsem, “Yupela larim ol pikinini i kam long mi. Yupela i no ken pasim ol. Nogat. Kingdom bilong God em i bilong kain man olsem ol dispela pikinini. ¹⁵ Mi tok tru long yupela, sapos wanpela man i no kisim kingdom bilong God olsem ol liklik pikinini i save kisim, em i no inap i go insait long en. Nogat tru.” ¹⁶ Na em i holim ol pikinini long han bilong en, na i putim han antap long ol, na em i askim God long mekim gut long ol.

*Man i gat planti samting
i toktok wantaim Jisas*

(Matyu 19.16-30 na Luk 18.18-30)

¹⁷ Jisas i kirap na i wokabaut i go, na wanpela man i ran i kam, na i brukim skru long em, na i askim em olsem, “Gutpela Tisa, bai mi mekim wanem na mi ken kisim laip i stap gut oltaim oltaim?” ¹⁸ Jisas i tokim em olsem, “Bilong wanem yu kolim mi gutpela? God wanpela tasol em i gutpela. ¹⁹ Yu save pinis long ol tok bilong lo. ‘Yupela i no ken kilim i dai ol arapela manmeri. Yupela ol marit, yupela i no ken mekim pasin pamuk. Yupela i no ken stil. Yupela i no ken giaman na kotim nating ol arapela manmeri. Yupela i no ken paulim na pulim ol samting bilong ol arapela man. Yupela i mas aninit long papamama bilong yupela na bihainim tok bilong ol.’” ²⁰ Na dispela man i tokim Jisas olsem, “Tisa, taim mi pikinini yet na i kam inap long nau, mi save bihainim olgeta dispela lo.” ²¹ Jisas i lukluk long em na i laikim em tumas. Na Jisas i tokim em olsem, “Yu sot yet long wanpela samting. Yu go salim ol samting bilong yu, na dispela mani yu kisim yu mas givim long ol rabisman. Yu mekim olsem, na bai yu gat ol gutpela samting tru long heven. Na yu kam bihainim mi.” ²² Dispela man i harim dispela tok, na pes bilong en i kamap nogut, na bel bilong en i hevi, na em i go. Long wanem, em i gat planti samting tru.

²³ Na Jisas i lukluk long ol disaipel bilong en na

10:19: Kis 20.12-16, Lo 5.16-20, 24.14, Je 5.4 **10:21:** Mt 6.19-20, 10.38, Mk 8.34, Lu 12.33 **10:23:** Mt 19.23, Mk 4.19, Lu 18.24, 1 Ti 6.17

i tok, “Ol man i gat planti samting ol bai i hatwok tru long i go insait long kingdom bilong God.” ²⁴ Na ol disaipel i kirap nogut long dispela tok bilong em. Tasol Jisas i tokim ol moa olsem, “Ol pikinini, man i laik i go insait long kingdom bilong God, em i gat hatwok. ²⁵ Kamel i laik i go insait long hul bilong nil bilong samap, em i no gat hatwok olsem maniman i laik i go insait long kingdom bilong God.” ²⁶ Orait ol disaipel i kirap nogut tru, na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Sapos i olsem, orait husat inap kisim laip i stap gut oltaim?” ²⁷ Na Jisas i lukluk stret long ol na i tok, “Ol man yet ol i no inap, tasol God em inap. God em inap mekim olgeta samting.”

²⁸ Na Pita i mekim wanpela tok long Jisas olsem, “Lukim. Mipela i bin lusim olgeta samting na i bihainim yu.” ²⁹ Na Jisas i tok, “Mi tok tru long yupela, olgeta man i bin ting long mi na long gutnius na i lusim haus o brata o susa o mama o papa o pikinini o gaden, ³⁰ bai ol i kisim 100 moa. Taim ol i stap yet long dispela graun God bai i givim ol planti samting tru, i winim ol samting ol i bin i gat bipo. Ol bai i kisim planti haus na planti brata na planti susa na planti mama na planti pikinini na planti gaden. Na tu, bai sampela man i mekim pasin nogut long ol. Na long taim i laik kamap bihain ol bai i kisim laip i stap gut oltaim oltaim. ³¹ Tasol planti man nau ol i stap namba wan, ol bai i stap las tru. Na planti man nau ol i stap las, ol bai i stap namba wan.”

10:27: Jer 32.17, Lu 1.37
Mt 20.16, Lu 13.30

10:30: 2 Sto 25.9, Lu 18.30

10:31:

*Namba 3 taim Jisas i tok
bai em i dai na kirap bek
(Matyu 20.17-19 na Luk 18.31-34)*

³² Jisas wantaim ol disaipel bilong en i wok-abaut long rot na ol i laik i go long Jerusalem. Jisas i go paslain long ol. Na ol disaipel ol i tingting planti. Na ol manmeri i bihainim ol, ol i pret. Jisas i kisim ol 12-pela disaipel gen, na em i stat long tokim ol long ol samting i laik kamap long em. ³³ Em i tok olsem, “Harim. Nau yumi go long Jerusalem, na ol bai i givim Pikinini Bilong Man long han bilong ol bikpris na ol saveman bilong lo. Na bai ol i mekim kot long em na pasim tok long kilim em i dai. Na bai ol i givim em long ol man bilong ol arapela lain. ³⁴ Na ol dispela man bai i tok bilas long em na spetim em na wipim em na kilim em i dai. Na long de namba 3 bai em i kirap bek.”

*Jems na Jon i laik kamap bikman
(Matyu 20.20-28)*

³⁵ Orait Jems na Jon, tupela pikinini bilong Sebedi, tupela i kam long Jisas na i tokim em olsem, “Tisa, mitupela i laik askim yu long wanpela samting, na mitupela i laik bai yu mas mekim dispela samting long mitupela.” ³⁶ Na em i askim tupela olsem, “Yutupela i laik bai mi mekim wanem samting long yutupela?” ³⁷ Tupela i tokim em, “Taim yu kamap bikpela king pinis, mitupela i laik bai wanpela long mitupela i ken sindaun long han sut bilong yu, na wanpela long han kais.”

³⁸ Tasol Jisas i tokim tupela olsem, “Yutupela i no save gut long dispela samting yutupela i askim mi long en. Ating yutupela inap dring long dispela kap nau mi laik dring long en? Ating yutupela inap long kisim dispela baptais nau mi laik kisim?” ³⁹ Na tupela i tokim em olsem, “Mitupela inap.”

Jisas i tokim tupela olsem, “Tru, dispela kap nau mi laik dring long en, em bai yutupela tu i dring long en. Na dispela baptais nau mi laik kisim, em bai yutupela tu i kisim. ⁴⁰ Tasol husat bai i sindaun long han sut na long han kais bilong mi, dispela em i no samting bilong mi long makim. Nogat. Dispela ol sia ol i bilong ol man God i redim pinis bilong ol.”

⁴¹ Taim ol 10-pela disaipel i harim tok long samting Jems na Jon i bin askim Jisas, ol i kros long tupela. ⁴² Tasol Jisas i singautim ol i kam long em, na em i tokim ol olsem, “Yupela i save, ol man i save stap olsem ol hetman bilong ol arapela lain manmeri, ol i save strong tumas long bosim ol lain bilong ol. Na ol bikman bilong ol i save strong tumas long ol manmeri i mas bihainim olgeta tok bilong ol. ⁴³ Tasol dispela pasin i no ken i stap namel long yupela. Nogat. Man i laik i stap bikman namel long yupela, em i mas i stap wokman bilong yupela. ⁴⁴ Na man i laik i stap namba wan bilong yupela, em i mas i stap olsem wokboi nating bilong olgeta man. ⁴⁵ Long wanem,

10:38: Mk 14.36, Lu 12.50 **10:39:** Ap 12.2, KTH 1.9 **10:42:** Lu 22.25-26 **10:43:** Lu 9.48 **10:43:** Mt 23.11, Mk 9.35, Lu 22.26 **10:45:** Jo 13.14, Fl 2.7, 1 Ti 2.5-6

Pikinini Bilong Man tu em i no i kam bilong ol man i ken mekim wok bilong helpim em. Nogat. Em i kam bilong helpim ol, na bilong givim laip bilong em yet bilong baim bek planti manmeri.”

*Jisas i mekim orait wanpela aipas
(Matyu 20.29-34 na Luk 18.35-43)*

⁴⁶ Jisas wantaim ol disaipel ol i kamap long taun Jeriko. Na Jisas i lusim Jeriko na i go. Na ol disaipel bilong en, wantaim bikpela lain manmeri, ol i go wantaim em. Na Bartimeus, pikinini bilong Timeus, em i sindaun i stap arere long rot. Em i aipas, na em i save askim ol manmeri long mani samting. ⁴⁷ Em i harim tok long Jisas bilong Nasaret i kam, na em i stat long singaut strong olsem, “Jisas, yu Pikinini Bilong Devit, yu mas sori long mi.” ⁴⁸ Planti man ol i krosim em na tokim em olsem, “Yu pasim maus.” Tasol em i singaut bikmaus moa yet olsem, “Pikinini Bilong Devit, yu mas sori long mi.” ⁴⁹ Na Jisas i sanap na i tok, “Singautim em i kam.” Na ol i singautim dispela aipas, na ol i tokim em olsem, “Bel bilong yu i ken strong. Yu kirap. Em i singautim yu.” ⁵⁰ Orait em i tromoi saket bilong en, na i sanap kwiktaim, na i go long Jisas. ⁵¹ Na Jisas i askim em olsem, “Yu laik bai mi mekim wanem long yu?” Na dispela aipas i tokim em olsem, “Tisa, mi laik lukluk.” ⁵² Na Jisas i tokim em, “Yu ken i go. Bilip bilong yu i bin mekim yu i orait.” Na wantu tasol ai bilong en i orait na em i lukluk. Na em i bihainim Jisas i go long rot.

Jisas i karim pen na i dai na i kirap bek

11

(Sapta 11-16)

*Jisas i go insait long Jerusalem olsem king
(Matyu 21.1-11 na Luk 19.28-40 na Jon 12.12-19)*

¹ Jisas wantaim ol disaipel bilong en i kamap klostu long Jerusalem, na ol i kamap long ples Betfage na Betani, long maunten Oliv. Na Jisas i salim tupela disaipel ² na i tokim tupela olsem, “Yutupela go long dispela ples nau yumi lukluk long en. Yutupela go long dispela ples, na wantu bai yutupela i lukim wanpela yangpela donki ol i pasim i stap. I no gat wanpela man i bin sindaun long en bipo. Lusim rop na bringim donki i kam. ³ Na sapos wanpela man i askim yutupela, ‘Bilong wanem yutupela i kisim donki i go?’, orait yutupela i mas bekim tok olsem, ‘Bikpela i gat wok long en, na em bai i salim i kam bek kwiktaim.’ ”

⁴ Orait tupela i go, na tupela i lukim wanpela yangpela donki i sanap i stap long rot. Ol man i bin pasim dispela donki i stap klostu long dua bilong wanpela haus. Orait tupela i lusim rop long en. ⁵ Na ol man i sanap klostu ol i askim tupela olsem, “Yutupela i laik mekim wanem na yutupela i lusim dispela donki?” ⁶ Na tupela i bekim tok olsem Jisas i bin tokim tupela. Na ol i orait long tupela i ken kisim donki i go. ⁷ Orait tupela i bringim donki i kam long Jisas. Na tupela i putim longpela klos bilong tupela antap long en, na Jisas i sindaun long en. ⁸ Na planti man i rausim longpela klos

bilang ol na lainim long rot. Na sampela i go long gaden na katim ol han bilang diwai na putim long rot. ⁹ Na ol manmeri i wokabaut i go paslain long Jisas wantaim ol manmeri i wokabaut i kam bihain, olgeta i wok long singaut osem, “Amamas long God. God i ken mekim gut long dispela man i kam long nem bilang Bikpela. ¹⁰ God i ken mekim gut long dispela king i laik bosim yumi nau, em king i kam long lain bilang tumbuna bilang yumi, Devit. Litimapim nem bilang God Antap Tru!”

¹¹ Na Jisas i kamap long Jerusalem, na em i go insait long banis bilang tempel, na i lukluk raun long olgeta samting. Tasol nau san i laik i go daun, osem na em i go bek long Betani wantaim ol 12-pela disaipel bilang en.

*Jisas i tok long diwai fik i no ken karim kaikai
(Matyu 21.18-19)*

¹² Long de bihain ol i lusim Betani na i kam yet, na Jisas em i hangre. ¹³ Em i lukim wanpela diwai fik i sanap longwe liklik na i gat planti lip. Orait em i go klostu long diwai bilang painim sampela kaikai, tasol em i no lukim wanpela kaikai i stap long en. Nogat. Ol lip tasol i stap, long wanem, em i no taim bilang ol diwai fik i karim kaikai. ¹⁴ Na Jisas i tokim dispela diwai osem, “Yu no ken karim kaikai moa na ol man i kaikai. Nogat tru.” Na ol disaipel bilang en ol i harim dispela tok.

*Jisas i rausim ol man i wok bisnis long tempel
(Matyu 21.12-17 na Luk 19.45-48 na Jon 2.13-22)*

¹⁵ Jisas wantaim ol disaipel i go kamap long Jerusalem. Na Jisas i go insait long banis bilong tempel na i stat long rausim ol man i mekim wok bisnis i stap long dispela hap. Em i kapsaitim ol tebol bilong ol man i wok long senisim mani, wantaim ol sia bilong ol man i wok long salim ol pisin. ¹⁶ Na em i tambuim ol long ol i no ken karim ol samting na wokabaut i go i kam insait long banis bilong tempel. ¹⁷ Na em i tokim ol olsem, “Buk bilong God i gat tok olsem, ‘Haus bilong mi bai i stap haus bilong ol manmeri bilong olgeta kantri i ken i kam long en na beten long mi.’ Tasol yupela i mekim em i kamap olsem ples hait bilong ol stilman.”

¹⁸ Ol bikpris wantaim ol saveman bilong lo ol i harim dispela tok, na ol i stat long painim rot bilong kilim Jisas i dai. Ol i mekim olsem, long wanem, ol i pret long em. Long wanem, olgeta manmeri i save kirap nogut tru long tok em i save mekim. ¹⁹ Na long apinun Jisas wantaim ol disaipel ol i lusim Jerusalem na i go.

*Man i bilip tru na i prea, em bai i kisim samting
(Matyu 21.20-22)*

²⁰ Long de bihain long moningtaim tru Jisas wantaim ol disaipel i wokabaut i go, na ol i lukim dispela diwai fik i drai pinis. Ol lip wantaim rop bilong en olgeta i drai pinis. ²¹ Na Pita i tingim dispela samting Jisas i bin mekim, na em i tok, “Tisa, lukim. Asde yu tok long dispela diwai fik i mas bagarap. Na nau em i drai pinis.” ²² Na Jisas

11:15: Mal 3.1-9

11:17: Ais 56.7, Jer 7.11

11:18: Mk 14.1

11:20: Mk 11.14

i bekim tok bilong ol olsem, “Yupela i mas bilip long God. ²³ Wanpela man inap tokim dispela maunten olsem, ‘Yu kirap na yu kalap i go daun long solwara.’ Sapos dispela man i no gat tupela bel, tasol em i bilip tru long dispela samting bai i kamap olsem em i tok, orait mi tok tru long yupela, dispela samting bai i kamap olsem em i tok. ²⁴ Na sapos yupela i mekim prea na i beten long kisim wanpela samting, na sapos yupela i bilip tru olsem, yupela bai i kisim dispela samting, orait mi tokim yupela, dispela samting bai i kamap olsem yupela i tok.

²⁵⁻²⁶ “Taim yupela i sanap na mekim prea, na yupela i tingim wanpela rong wanpela man i bin mekim long yupela, orait yupela i mas lusim rong bilong dispela man. Olsem na Papa bilong yupela i stap long heven em bai i lusim rong bilong yupela.”*

*Ol i askim Jisas husat i givim namba long em
(Matyu 21.23-27 na Luk 20.1-8)*

²⁷ Jisas wantaim ol disaipel i kamap gen long Jerusalem. Na Jisas i wokabaut insait long banis bilong tempel, na ol bikpris wantaim ol saveman bilong lo na ol hetman ol i kam long em. ²⁸ Ol i askim em olsem, “Yu kisim dispela namba na strong we na yu mekim ol dispela samting? Husat

11:23: Mt 17.20, Lu 17.6, 1 Ko 13.2 **11:24:** Mt 7.7, Lu 11.9, Jo 14.13, Je 1.5-6 **11:25-26:** Mt 5.23, 6.14-15, Kl 3.13 * **11:25-26:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Tasol sapos yupela i no lusim rong bilong ol arapela manmeri, orait Papa bilong yupela i stap long heven em tu bai i no lusim rong bilong yupela.”

i givim dispela namba long yu na i tokim yu long mekim dispela wok?”

²⁹ Na Jisas i tokim ol olsem, “Mi tu mi laik askim yupela long wanpela samting. Na sapos yupela i bekim stret askim bilong mi, orait bai mi tokim yupela long husat i givim mi namba bilong mekim ol dispela wok. ³⁰ Taim Jon i baptaisim ol man, yupela i ting em i samting bilong heven, o em i samting bilong ol man tasol? Yupela bekim tok long mi.”

³¹ Orait ol i toktok long ol yet olsem, “Sapos yumi tok, ‘Em i samting bilong heven,’ em bai i tok, ‘Orait bilong wanem yupela i no bin bilip long em?’ ³² Tasol sapos yumi tok, ‘Em i samting bilong man tasol,’ bai dispela tok tu i no inap.” Ol i tok olsem, long wanem, ol i pret long ol manmeri. Olgeta manmeri i ting Jon em i profet tru. ³³ Olsem na ol i bekim tok bilong Jisas olsem, “Mipela i no save.” Na Jisas i tokim ol olsem, “Mi tu mi no ken tokim yupela long husat i givim mi namba na mi mekim dispela wok.”

12

*Tok piksa bilong ol man nogut
i lukautim gaden wain*

(Matyu 21.33-46 na Luk 20.9-19)

¹ Jisas i mekim sampela tok piksa long ol bikman bilong ol Juda. Em i tok olsem, “Wanpela man i bin wokim wanpela gaden wain, na i banisim. Na em i wokim hul olsem tang bilong krungutim na memeim ol pikinini wain, na em i wokim haus

bilong ol man i ken i stap na was long gaden. Na em i putim dispela gaden long han bilong sampela man i laik wok bisnis long en. Na em yet i go long wanpela longwe ples.* ² Orait long taim bilong ol diwai wain i karim kaikai, em i salim wanpela wokboi i go long ol man i wok long gaden wain. Em i laik bai ol i givim em sampela kaikai bilong dispela gaden. ³ Tasol ol man i wok long gaden ol i holimpas dispela wokboi na paitim em nogut, na ol i rausim em i go nating. ⁴ Na papa bilong gaden i salim narapela wokboi i go long ol. Na ol i brukim het bilong en na mekim nogut long en. ⁵ Na em i salim wanpela wokboi moa. Na ol i kilim dispela wokboi i dai. Na bihain em i salim planti wokboi moa i go long ol. Na ol i paitim sampela, na ol i kilim sampela i dai. ⁶ Na wanpela man moa tasol i stap. Dispela man em pikinini bilong en, em i laikim tumas. Tasol las tru em i salim dispela pikinini i go long ol man i wok long gaden. Papa i tok olsem, ‘Bai ol i harim tok bilong pikinini bilong mi.’ ⁷ Tasol ol dispela man i wok long gaden ol i toktok namel long ol yet olsem, ‘Dispela man hia bai i kisim olgeta samting bilong papa bilong en. Goan, yumi kilim em i dai, na bai yumi yet i holim dispela gaden.’ ⁸ Olsem na ol i kisim em na kilim em i dai. Na ol i tromoi bodi bilong en i go ausait long gaden.

⁹ “Orait papa bilong gaden wain bai em i mekim wanem? Harim. Em bai i kam na kilim i dai ol dispela man i wok long gaden. Na em bai i givim dispela gaden wain long ol arapela man.

* **12:1:** Lukim tok i stap long Matyu 21.33. **12:6:** Mt 3.17
12:8: Hi 13.12

10 “Ating yupela i no bin ritim dispela hap tok i stap long buk bilong God, a? Dispela tok i olsem, ‘Dispela ston ol kamda i ting em i nogut na ol i rausim, nau em i kamap nambawan ston bilong strongim banis bilong haus.

11 Bikpela yet i mekim dispela samting i kamap, na mipela i lukim em i gutpela tru.’ ”

12 Ol bikman i save, Jisas i laik sutim tok long ol tasol na em i mekim dispela tok piksa. Ol i laik tru long holimpas Jisas, tasol ol i pret long ol manmeri. Olsem na ol i lusim em na ol i go.

Ol i mas givim takis long Sisar, o nogat?

(Matyu 22.15-22 na Luk 20.20-26)

13 Ol bikman i salim sampela Farisi wantaim sampela man bilong lain bilong Herot i go long Jisas. Ol i laik trikim Jisas long mekim sampela tok i no stret, bai ol i ken kotim em long tok bilong em yet. 14 Orait ol i kam na ol i tokim em olsem, “Tisa, mipela i save, yu man bilong tok tru. Na yu no save pret long wanpela man. Yu save mekim wankain tok long olgeta man, maski ol i gat nem o ol i no gat nem. Long tok tru tasol yu save skulim ol manmeri long pasin bilong God. Orait, yu ting wanem? I orait long yumi ken givim takis long Sisar, o nogat? Yumi mas givim, o nogat?”

¹⁵ Tasol Jisas i save pinis long giaman bilong ol, na em i tokim ol olsem, “Watpo yupela i traim mi? Kisim wanpela mani i kam na mi lukim.” ¹⁶ Na ol i kisim wanpela mani i kam. Na em i askim ol, “Dispela piksa na dispela nem em i bilong husat?” Na ol i tok, “Bilong Sisar.” ¹⁷ Na Jisas i tokim ol olsem, “Orait samting bilong Sisar, em yupela i mas givim long Sisar. Na samting bilong God, em yupela i mas givim long God.” Ol i harim tok bilong en na ol i kirap nogut tru.

*Ol Sadyusi i askim Jisas
long man i dai na i kirap bek
(Matyu 22.23-33 na Luk 20.27-40)*

¹⁸ Orait nau ol Sadyusi i kam long Jisas. Ol dispela lain i save tok, ol man i dai pinis, bai ol i no inap kirap bek. Orait ol i askim Jisas olsem, ¹⁹ “Tisa, Moses i bin raitim wanpela tok bilong yumi olsem. Sapos wanpela man i dai, na em i no gat pikinini, tasol meri bilong en i stap yet, orait brata bilong dispela man i mas maritim dispela meri na kamapim ol pikinini, bai lain bilong brata bilong en i no ken pinis. ²⁰ Orait wanpela taim 7-pela brata i stap. Namba wan em i kisim meri, na bihain em i dai, na i no gat pikinini. ²¹ Olsem na namba 2 brata i kisim dispela meri. Na em tu i dai, na i no gat pikinini. Na namba 3 brata em tu i mekim wankain pasin. ²² Olsem tasol dispela 7-pela brata olgeta ol i maritim dispela meri, na ol i no gat pikinini, na ol i dai. Na bihain tru, meri tu em i dai. ²³ Orait bihain, taim ol man i dai pinis ol i kirap bek, dispela meri bai i stap meri bilong

husat tru? Yu save, ol 7-pela man i bin kisim em na em i stap meri bilong ol.”

²⁴ Orait Jisas i tokim ol olsem, “Yupela i no save long ol tok i stap long buk bilong God. Na yupela i no save long strong bilong God tu. Olsem na yupela i mekim tok kranki. ²⁵ Long taim ol man i dai pinis, ol i lusim matmat na i kirap bek, ol dispela lain manmeri bai ol i no inap marit. Nogat. Bai ol i stap olsem ol ensel bilong heven.

²⁶ “Tasol long dispela tok bilong ol man i dai pinis na i kirap bek, ating yupela i no bin ritim long buk bilong Moses dispela stori bilong liklik diwai i paia? Long dispela stori God i tokim Moses olsem, ‘Mi God bilong Abraham na bilong Aisak na bilong Jekop.’ ²⁷ God em i no God bilong ol man i dai pinis. Nogat. Em i God bilong ol man i stap laip. Olsem na tok bilong yupela i kranki tru!”

*Namba wan lo bilong God
(Matyu 22.34-40 na Luk 10.25-28)*

²⁸ Wanpela saveman bilong lo i kam, na em i harim ol Sadyusi i pait long toktok wantaim Jisas. Na em i harim Jisas i bekim tok bilong ol gutpela tru. Olsem na em i askim Jisas, “Wanem lo em i winim olgeta lo na i namba wan?” ²⁹ Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Namba wan lo em i dispela, ‘Yupela Israel, harim gut. Bikpela em wanpela tasol em i God bilong yumi. ³⁰ Yupela i mas laikim God, Bikpela bilong yumi. Yupela i mas laikim em tru long bel bilong yupela na long spirit bilong yupela na long tingting bilong yupela

na long strong bilong yupela.’ ³¹ Na namba 2 lo em i dispela, ‘Yu mas laikim ol wantok olsem yu laikim yu yet.’ I no gat narapela lo i bikpela na i winim dispela tupela lo.”

³² Orait dispela saveman bilong lo i tokim Jisas olsem, “Tisa, tok bilong yu i gutpela. I tru, Bikpela wanpela tasol em i God, na i no gat narapela God i stap. ³³ Yumi mas laikim em tru long bel bilong yumi na long save bilong yumi na long strong bilong yumi. Na yumi mas laikim ol wantok olsem yumi save laikim yumi yet. Sapos yumi bihainim dispela tupela lo, orait dispela pasin em i winim olgeta ofa ol i save kukim olgeta long paia, na i winim olgeta kain ofa.”

³⁴ Jisas i harim dispela man i bekim tok olsem man i gat gutpela save, na Jisas i tokim em olsem, “Yu no i stap longwe long kingdom bilong God.”

Na olgeta man i pret long askim Jisas long wanpela samting moa.

*Jisas i askim ol manmeri
long man God i makim
(Matyu 22.41-46 na Luk 20.41-44)*

³⁵ Jisas i stap insait long banis bilong tempel na em i wok long givim tok long ol manmeri. Em i tok olsem, “Olsem wanem na ol saveman bilong lo i save tok olsem, man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, em i pikinini bilong Devit?

³⁶ Holi Spirit i givim tingting long Devit, na Devit yet i tok,

12:31: Wkp 19.18, Ga 5.14, Je 2.8 **12:32:** Lo 4.35 **12:33:** 1 Sml 15.22, Ais 45.21, Hos 6.6, Mai 6.6-8, Mt 22.37, Lu 10.27 **12:34:** Mt 22.46 **12:36:** Sng 110.1

‘Bikpela i tokim

Bikpela bilong mi olsem,

“Yu sindaun long han sut bilong mi
inap mi putim ol birua bilong yu
i stap aninit long yu.” ’

³⁷ Devit yet i kolim dispela man Bikpela bilong em. Orait olsem wanem na dispela man em i pikinini bilong Devit?”

*Ol saveman bilong lo
i save mekim pasin nogut*

(Matyu 23.1-36 na Luk 11.37-54 na 20.45-47)

Bikpela lain manmeri i stap, na ol i amamas tru long harim tok bilong Jisas. ³⁸ Na Jisas i skulim ol, na em i tok olsem, “Yupela lukaut long ol saveman bilong lo. Ol i save laikim tumas long putim longpela klos na wokabaut i go. Ol i laikim tumas long ol manmeri i mas givim gude long ol long ol ples bung. ³⁹ Ol i laikim tumas long kisim ol namba wan ples bilong sindaun long ol haus lotu, na ol i save laik long kisim ol namba wan sia long ol bikpela kaikai. ⁴⁰ Ol i save trikim ol meri, man bilong ol i dai pinis, na stilim ol haus bilong ol. Na ol i save giaman long mekim ol longpela prea. Long taim bilong kot ol bai i kisim bikpela hevi moa.”

Rabimeri i givim ofa long God

(Luk 21.1-4)

⁴¹ Jisas i sindaun klostu long bokis mani bilong tempel. Na em i lukim ol manmeri i kam putim ol ofa long bokis. Na planti maniman i putim planti mani. ⁴² Na wanpela rabimeri, man bilong en i

dai pinis, em i kam na i tromoi tupela liklik mani, inap olsem wan toea. ⁴³ Na Jisas i singautim ol disaipel bilong en i kam, na em i tokim ol olsem, “Mi tok tru long yupela, dispela rabismeri, man bilong en i dai pinis, em i givim bikpela mani moa, i winim olgeta mani ol arapela manmeri i bin putim long bokis mani bilong tempel. ⁴⁴ Dispela olgeta manmeri ol i gat planti mani i stap, na ol i tromoi hap tasol i go long bokis. Tasol dispela meri em i sot tru, na em i tromoi olgeta mani bilong en. Em i no gat mani moa i stap bilong baim kaikai.”

13

Jisas i tok long tempel bai i bagarap (Matyu 24.1-2 na Luk 21.5-6)

¹ Jisas i lusim banis bilong tempel na i wokabaut i go, na wanpela disaipel bilong en i tokim em olsem, “Tisa, lukim ol dispela naispela bikpela ston na ol gutpela gutpela haus!” ² Na Jisas i bekim tok bilong em olsem, “Yu lukim ol dispela bikpela haus, a? Ol bai i no larim wanpela ston i stap antap long narapela ston. Nogat. Ol bai i brukim olgeta na tromoi i go daun.”

Jisas i tok long planti hevi bai i kamap (Matyu 24.3-14 na Luk 21.7-19)

³ Jisas i sindaun long maunten Oliv na i lukim tempel i stap long hap. Na Pita na Jems na Jon na Andru tasol ol i kam long em. Na ol i askim em olsem, ⁴ “Yu tokim mipela, wanem taim ol dispela samting bai i kamap? Wanem mak bai i kamap

pastaim, na mipela i ken save, ol dispela samting klostu i laik kamap?”

⁵ Na Jisas i bekim tok bilong ol olsem, “Yupela lukaut. Nogut wanpela man i giamanim yupela.

⁶ Planti man bai i kam na kolim nem bilong mi na tok, ‘Mi yet mi dispela man.’ Na bai ol i giamanim planti manmeri.

⁷ “Na bihain, taim yupela i harim nois bilong ol bikpela pait, na taim yupela i harim tok win long ol bikpela pait i kamap long sampela hap, orait yupela i no ken kirap nogut. Ol dispela samting i mas kamap, tasol las de i no yet. ⁸ Ol man bilong sampela lain bai i kirapim pait long ol narapela narapela lain. Na ol lain bilong sampela king bai i kirapim pait long ol lain bilong ol narapela narapela king. Long sampela hap bai graun i guria, na bai ol i gat taim bilong bikpela hangre. Dispela ol samting em i olsem pen i save kamap pastaim long meri i laik karim pikinini.

⁹ “Long dispela taim yupela yet i mas lukaut gut. Ol bai i kotim yupela long ol kaunsil bilong ol. Na ol bai i paitim yupela insait long ol haus lotu. Ol bai i ting long daunim nem bilong mi, na ol bai i sanapim yupela long pes bilong ol gavman na ol king. Olsem na bai yupela i ken autim gutnius long ol. ¹⁰ Olgeta lain man i mas harim man i autim gutnius pastaim. ¹¹ Na taim ol i pasim yupela na bringim yupela i go long kot, yupela i no ken pret na ting, ‘Mipela bai i mekim wanem tok?’ Nogat. Olgeta tok God bai i givim long yupela long dispela taim stret, em yupela i mas autim. Long wanem, i

13:8: 2 Sto 15.6, Ais 19.2, Mt 24.8

13:9: KTH 2.10

13:9: Mt

10.17-20, Lu 12.11-12

no yupela yet bai i autim tok. Nogat. Holi Spirit em bai i autim. ¹² Man bai i kotim ol brata bilong en na tokim ol man long kilim ol dispela brata i dai. Na ol papa bai i mekim wankain pasin long ol pikinini bilong ol. Na ol pikinini bai i birua long papamama bilong ol na tokim ol man long kilim ol i dai. ¹³ Na olgeta man bai i bel nogut tru long yupela, long wanem, nem bilong mi em i stap long yupela. Tasol ol manmeri i stap strong inap long las de, God bai i kisim bek ol.”

*Samting nogut tru bai i kamap
(Matyu 24.15-28 na Luk 21.20-24)*

¹⁴ Jisas i tok moa olsem, “Yupela bai i lukim samting nogut tru i sanap i stap long ples i tambu long en.” Man i ritim dispela tok em i mas tingim gut. “Na long dispela taim ol manmeri i stap long distrik Judia ol i mas ranawe i go long ples maunten. ¹⁵ Na sapos man i stap antap long haus, orait taim em i go daun em i no ken i go insait long haus bilong kisim ol samting bilong en. ¹⁶ Na man i stap long gaden, em i no ken i go bek long haus bilong kisim longpela klos bilong en. ¹⁷ Sori tumas long ol meri i gat bel na ol meri i givim susu long ol pikinini long dispela taim. ¹⁸ Na yupela i mas beten, bai ol dispela samting i no ken kamap long taim bilong kol. ¹⁹ Long dispela taim bai i gat bikipela hevi tru. Stat long taim God i wokim olgeta samting na i kam inap long nau, kain hevi olsem i no bin kamap bipo. Na bihain tu bai i

13:12: Mt 10.21 **13:13:** Dan 9.27, 11.31, 12.12, Mt 10.22, Jo 15.21 **13:14:** Dan 9.27, 11.31, 12.11 **13:15:** Lu 17.31 **13:17:** Lu 23.29 **13:19:** Dan 12.1, Jol 2.2, KTH 7.14

no gat kain hevi olsem i kamap gen. ²⁰ Na sapos Bikpela i no bin sotim taim bilong ol dispela hevi, orait olgeta manmeri bai i lus. Tasol em i tingting long ol manmeri em i makim pinis bilong em yet. Olsem na em i sotim dispela taim.

²¹ “Long dispela taim, sapos wanpela man i tokim yupela, ‘Lukim, man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, em i stap hia,’ o ‘Lukim, em i stap long hap,’ yupela i no ken bilip long tok bilong ol. ²² Sampela man bai i kam na tok giaman olsem, ‘Mi dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en’ o ‘Mi wanpela profet,’ na bai ol i wokim ol mirakel na mekim ol narakain narakain samting i kamap. Tru tumas, sapos ol inap, ol bai i paulim ol manmeri God i makim bilong em yet. ²³ Olsem na yupela lukaut. Mi tokim yupela pinis long olgeta samting bai i kamap.”

*Bihain Pikinini Bilong Man bai i kam
(Matyu 24.29-31 na Luk 21.25-28)*

²⁴ Jisas i tok moa olsem, “Taim bilong ol dispela bikpela hevi i pinis, orait long dispela taim san bai i kamap tudak, na mun bai i no moa lait, ²⁵ na ol sta bai i lusim skai na pundaun, na ol strongpela samting bilong skai bai i guria. ²⁶ Na long dispela taim ol manmeri bai i lukim Pikinini Bilong Man i stap long ol klaut na i kam wantaim bikpela strong na bikpela lait bilong en. ²⁷ Na long dispela taim em bai i salim ol ensel bilong en i go, na em bai

13:22: Lo 13.1-3, KTH 13.13 **13:24:** Ais 13.10, Ese 32.7, Jol 2.10, 2.31, 3.15, KTH 6.12, 8.12 **13:25:** Ais 34.4, Jol 2.10, KTH 6.13
13:26: Dan 7.13, Ap 1.11, 1 Te 4.16, KTH 1.7 **13:27:** Mt 13.41

i bungim ol manmeri em i bin makim bilong em yet. Em bai i kisim ol long olgeta hap, i go olgeta long arere tru bilong graun wantaim skai.”

*Yupela i mas kisim save long diwai fik
(Matyu 24.32-35 na Luk 21.29-33)*

²⁸Jisas i tok moa olsem, “Yupela i ken kisim save long diwai fik. Taim han bilong en i gat wara na ol nupela lip i kamap, yupela i save, taim bilong gutpela san i laik kamap nau. ²⁹Olsem tasol, taim yupela i lukim ol dispela samting i kamap, yupela i ken save, Pikinini Bilong Man i kam klostu pinis, na i stap long dua. ³⁰Mi tok tru long yupela, taim ol manmeri bilong dispela taim i no i dai yet, dispela olgeta samting bai i kamap. ³¹Skai wantaim graun bai i lus, tasol tok bilong mi bai i no inap lus.”

*I no gat man i save long taimdispela ol samting
bai i kamap
(Matyu 24.36-44)*

³²Jisas i tok moa olsem, “Tasol i no gat wanpela man i save wanem de na wanem aua dispela ol samting bai i kamap. Ol ensel bilong heven i no save, na Pikinini tu em i no save. Papa wanpela tasol em i save.

³³“Yupela lukaut. Yupela i mas was i stap, long wanem, yupela i no save wanem taim dispela ol samting bai i kamap. ³⁴Em i olsem wanpela man i lusim haus bilong en na i go wokabout long narapela hap. Em i tokim ol wokboi long bosim ol samting, na em i tilim wok long ol wan wan. Na em i tokim man i save was long dua long em i mas

was gut. ³⁵ Olsem na yupela i mas was gut. Yupela i no save wanem taim papa bilong haus bai i kam. Bai em i kam long apinun o long biknait o long taim kakaruk i krai o long moningtaim, em yupela i no save. ³⁶ Nogut em i kam wantu tasol na i lukim yupela i slip. ³⁷ Dispela tok mi givim long yupela, em mi givim long olgeta manmeri. Yupela i mas was i stap.”

14

*Ol hetman i pasim tok long kilim Jisas i dai
(Matyu 26.1-5 na Luk 22.1-2 na Jon 11.45-53)*

¹ Bihain long tupela de Bikpela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut, na Ol Bikpela De Bilong Bret I No Gat Yis, ol bai i kamap. Na ol bikpris na ol saveman bilong lo ol i tok, “Olsem wanem na yumi ken giamanim Jisas na holimpas em na kilim em i dai?” ² Ol i tok, “Yumi no ken mekim dispela samting long ol bikpela de bilong lotu. Nogut ol manmeri i lukim na ol i kros na kirapim pait.”

Wanpela meri i kapsaitim sanda long het bilong Jisas

(Matyu 26.6-13 na Jon 12.1-8)

³ Jisas i stap long ples Betani long haus bilong Saimon, em wanpela man bipo i bin i gat sik lepra. Em i sindaun long tebol, na wanpela meri i kam. Dispela meri i karim wanpela naispela botol ston i gat nambawan sanda, em i dia tumas. Na em i brukim dispela botol na i kapsaitim sanda long

het bilong Jisas. ⁴ Tasol sampela man i stap, ol i lukim na ol i bel nogut. Na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Bilong wanem em i pinisim nating dispela sanda? ⁵ Sapos yumi bin larim ol man i baim, bai yumi inap kisim samting olsem 300 mani silva long en na givim long ol rabisman.” Na ol i krosim dispela meri. ⁶ Tasol Jisas i tok, “Yupela larim dispela meri. Watpo yupela i givim hevi long en? Em i bin mekim gutpela pasin tru long mi. ⁷ Oltaim ol rabisman bai i stap wantaim yupela. Wanem taim yupela i gat laik long helpim ol, orait yupela i ken helpim ol. Tasol mi, bai mi no inap i stap wantaim yupela oltaim. ⁸ Samting dispela meri inap mekim, em i mekim pinis. Em i putim sanda long bodi bilong mi bilong redim bodi bilong mi long matmat. ⁹ Mi tok tru long yupela, long olgeta hap graun ol i go long en na autim gutnius, ol bai i toktok tu long samting dispela meri i bin mekim, na ol bai i tingting long em.”

Judas i promis long givim Jisas long han bilong ol hetman

(Matyu 26.14-16 na Luk 22.3-6)

¹⁰ Long dispela taim wanpela bilong ol 12-pela disaipel, em Judas Iskariot, em i go long ol bikpris. Em i laik givim Jisas long han bilong ol. ¹¹ Ol i harim dispela na ol i amamas. Na ol i promis long givim sampela mani long em. Na Judas i stat long painim rot bilong givim Jisas long han bilong ol.

*Jisas i kaikai wantaim ol disaipel
(Matyu 26.17-25 na Luk 22.7-14 na 22.21-23 na
Jon 13.21-30)*

¹² Namba wan de bilong Ol Bikipela De Bilong Bret I No Gat Yis em i kamap. Long dispela de ol i save kilim pikinini sipsip bilong kaikai long Bikipela De Bilong Tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut. Na ol disaipel i tokim Jisas olsem, “Yu laik bai mipela i go redim ol samting we na bai yu mekim bikipela kaikai?” ¹³ Orait Jisas i salim tupela disaipel i go, na i tokim tupela olsem, “Yutupela go insait long taun. Na wanpela man i karim bikipela sopen wara bai i bungim yutupela long rot. Yutupela i mas bihainim em. ¹⁴ Taim yutupela i lukim em i go insait long wanpela haus, yutupela i mas tokim papa bilong dispela haus olsem, “Tisa i tok, “Rum bilong mi i stap we na mi wantaim ol disaipel bilong mi mipela i ken kaikai dispela kaikai bilong tingim De God I Larim Ol Israel I Stap Gut?” ’ ¹⁵ Na em bai i soim yutupela wanpela bikipela rum i stap antap, em i gat tebol na sia samting na i redi pinis. Yutupela redim kaikai bilong yumi long dispela rum.” ¹⁶ Orait tupela disaipel i go. Tupela i kamap long taun, na tupela i lukim olgeta samting i stap olsem Jisas i bin tokim tupela. Na tupela i redim kaikai.

¹⁷ Long apinun Jisas em i kam wantaim ol 12-pela disaipel. ¹⁸ Ol i sindaun long tebol na ol i kaikai i stap, na Jisas i tok olsem, “Mi tok tru long yupela, wanpela man namel long yupela bai i givim mi long han bilong ol man i birua long

mi. Em wanpela man i kaikai wantaim mi nau.”
¹⁹ Ol disaipel i harim dispela tok na ol i bel hevi, na ol wan wan i stat long askim em olsem, “Ating yu tok long mi, a?”
²⁰ Jisas i tokim ol, “Dispela man em wanpela namel long yupela 12-pela. Em wanpela man i bin kisim bret na putim insait long dis wantaim mi.
²¹ Tru, Pikinini Bilong Man bai i dai, olsem buk bilong God i tok pinis long em i mas i dai. Tasol sori tumas long dispela man i givim Pikinini Bilong Man long han bilong ol birua. Mobeta mama i no bin karim dispela man.”

Jisas i givim bret na wain long ol disaipel

(Matyu 26.26-30 na Luk 22.15-20 na 1 Korin 11.23-25)

²² Ol i kaikai i stap, na Jisas i kisim wanpela bret, na i tenkyu long God, na i brukim, na i givim long ol disaipel. Na em i tok, “Yupela kisim. Dispela em i bodi bilong mi.”
²³ Na em i kisim wanpela kap wain, na i tenkyu long God, na i givim long ol. Na olgeta ol i dring long en.
²⁴ Na Jisas i tokim ol olsem, “Dispela em i blut bilong mi bilong mekim kontrak. Mi kapsaitim bilong helpim planti man-meri.
²⁵ Mi tok tru long yupela, mi no ken dring wain moa inap long taim mi dringim nupela wain insait long kingdom bilong God.”

²⁶ Orait ol i singim wanpela song, na ol i lusim taun na i go long maunten Oliv.

Jisas i tok olsem Pita bai i givim baksait long em

(Matyu 26.31-35 na Luk 22.31-34 na Jon 13.36-38)

²⁷ Jisas i tokim ol disaipel bilong en olsem, “Bilip bilong yupela olgeta bai i pundaun, long wanem, buk bilong God i gat tok olsem, ‘Mi kilim wasman, na bai ol sipsip i ranawe i go nabaut.’” ²⁸ Tasol bai mi kirap bek, na bai mi go paslain long yupela long Galili.” ²⁹ Pita i tokim em, “Maski sapos bilip bilong olgeta arapela man i pundaun na ol i lusim yu, mi bai i no inap lusim yu.” ³⁰ Na Jisas i tokim em olsem, “Mi tok tru long yu, nau long dispela nait, taim kakaruk i no krai tupela taim yet, yu bai tok tripela taim olsem yu no save long mi.” ³¹ Tasol Pita i tok strong moa, “Maski sapos mi mas i dai wantaim yu, mi no inap tok olsem mi no save long yu. Nogat tru.” Na olgeta disaipel ol i mekim wankain tok.

*Jisas i beten long gaden Getsemani
(Matyu 26.36-46 na Luk 22.39-46)*

³² Jisas wantaim ol disaipel i go kamap long wanpela hap ol i kolim Getsemani. Na Jisas i tokim ol olsem, “Yupela sindaun i stap hia. Mi laik beten.” ³³ Na em i kisim Pita na Jems na Jon, na ol i go wantaim em. Nau bel bilong en i pas, na em i pilim nogut tru. ³⁴ Na em i tokim ol olsem, “Bel bilong mi em i hevi tumas, na klostu mi laik i dai. Yupela stap hia na was gut.” ³⁵ Na em i go liklik, na em i pundaun long graun, na em i prea. Sapos i gat rot, em i laik bai dispela taim nogut i abrusim em. ³⁶ Em i beten olsem, “Aba,* Papa,

14:27: Sek 13.7, Mk 14.50 **14:28:** Mt 28.16, Mk 16.7 **14:31:** Jo 11.16 **14:32:** Mt 26.36, Jo 18.1 **14:33:** Jo 12.27 **14:36:** Mk 10.38, Jo 6.38, Ro 8.15, Ga 4.6, Hi 5.7 * **14:36:** Long tok Aram, em tok ples bilong Jisas, ol i save kolim Papa olsem, Aba.

yu inap long mekim olgeta samting. Mi laik bai yu rausim dispela kap long mi. Tasol yu no ken bihainim laik bilong mi. Nogat. Yu mas bihainim laik bilong yu tasol.”

³⁷ Na Jisas i go long ol tripela disaipel, na em i lukim ol i slip i stap. Na em i askim Pita olsem, “Saimon, yu slip, a? Yu no inap was inap long wan aua, a? ³⁸ Yupela i mas was na prea i stap. Nogut traim i kamap long yupela na yupela i pundaun. Tru, bel em i gat laik bilong mekim samting, tasol bodi em i no gat strong.”

³⁹ Na Jisas i go gen na i mekim wankain prea olsem em i bin mekim pastaim. ⁴⁰ Na em i kam gen long ol disaipel na i lukim ol i slip i stap, long wanem, ai bilong ol i hevi tru. Na taim em i kirapim ol, ol i no save, bai ol i mekim wanem tok long em.

⁴¹ Bihain Jisas i kam bek namba 3 taim, na em i tokim ol disaipel olsem, “Yupela i slip yet na malolo, a? Em inap. Taim i kamap pinis, na nau ol i givim Pikinini Bilong Man long han bilong ol man bilong mekim sin. ⁴² Yupela kirap, na yumi go. Lukim, man i laik givim mi long han bilong ol, em i kamap pinis.”

*Judas i givim Jisas long han bilong ol birua
(Matyu 26.47-56 na Luk 22.47-53 na Jon 18.3-12)*

⁴³ Jisas i toktok yet i stap, na wantu Judas, em wanpela bilong ol 12-pela disaipel, em i kam. Bikpela lain man i kam wantaim em, na ol i holim ol bainat na stik. Ol bikpris na ol saveman bilong lo na ol hetman ol i salim ol i kam. ⁴⁴ Dispela man

i laik givim Jisas long han bilong ol, em i bin tokim ol long wanpela mak olsem, “Bai mi givim kis long wanpela man. Dispela man em Jisas. Yupela holimpas em, na was gut long em, na kisim em i go.”

⁴⁵ Orait Judas em i kamap na i go long Jisas kwiktaim, na i tok, “Tisa.” Na em i givim kis long em. ⁴⁶ Na ol i putim han long Jisas na holimpas em.

⁴⁷ Wanpela bilong ol man i sanap klostu, em i pulim bainat bilong en na i paitim wokboi bilong hetpris, na bainat i katim yau bilong en na yau i pundaun. ⁴⁸ Na Jisas i tokim ol olsem, “Yupela i kisim ol bainat na stik na yupela i kam bilong holimpas mi, olsem yupela i laik holimpas wanpela man bilong pait na stil, a? ⁴⁹ Olgeta de mi bin i stap wantaim yupela insait long banis bilong tempel na mi skulim ol manmeri. Yupela i no laik holimpas mi long dispela taim? Tasol maski. Tok i stap long buk bilong God i mas kamap tru.” ⁵⁰ Na olgeta disaipel i lusim Jisas na ol i ranawe.

Wanpela yangpela man i ranawe

⁵¹ Wanpela yangpela man i bin bihainim Jisas i kam, na em i pasim wanpela waitpela laplap tasol long bodi bilong en. Na ol i holimpas em, ⁵² tasol em i lusim waitpela laplap na i ranawe as nating tasol.

*Ol i kotim Jisas long ai bilong ol kaunsil
(Matyu 26.57-68 na Luk 22.54-55 na 22.63-71 na
Jon 18.13-14 na 18.19-24)*

⁵³ Ol man i bin holimpas Jisas ol i bringim em i go long haus bilong hetpris. Na olgeta bikpris na hetman na saveman bilong lo ol i bung i stap.

⁵⁴ Pita i bihainim Jisas i go, tasol em i stap longwe liklik. Em i go insait long banis bilong haus bilong hetpris. Na em i sindaun wantaim ol plisman na i hatim skin bilong en long paia.

⁵⁵ Ol bikpris wantaim olgeta kaunsil ol i singautim sampela man i kam autim tok long ol pasin Jisas i bin mekim. Ol i laik painim wanpela rong em i bin mekim inap long ol i ken kilim em i dai, tasol ol i no inap. ⁵⁶ Planti man i sutim tok giaman long em, tasol tok bilong ol i no wankain. ⁵⁷ Na sampela man i sanap na i sutim tok giaman long Jisas olsem, ⁵⁸ “Mipela i harim em i tok olsem, ‘Bai mi yet mi brukim dispela tempel ol man i bin wokim long han. Na bihain long tripela de bai mi sanapim narapela, tasol bai mi no wokim long han.’ ” ⁵⁹ Tasol dispela tok ol i mekim, em tu i paul nabaut na i no wankain.

⁶⁰ Orait hetpris i sanap long ai bilong ol kaunsil na em i askim Jisas olsem, “Yu no laik bekim wanpela tok, a? Olsem wanem long dispela tok ol i sutim long yu?” ⁶¹ Tasol Jisas i pasim maus na i no bekim wanpela tok long em.

Orait hetpris i askim em gen, “Yu dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en? Yu Pikinini Bilong God Antap Tru, o nogat?”

⁶² Na Jisas i tok, “Em mi tasol. Na bai yupela i lukim Pikinini Bilong Man i sindaun long han sut bilong God i gat bikpela strong. Na em bai i

stap long ol klaut bilong heven na i kam.” ⁶³ Na hetpris i kirap nogut long dispela tok na i brukim klos bilong em yet na i tok olsem, “Yumi no ken singautim sampela man moa bilong tokaut long pasin bilong dispela man. Nogat. ⁶⁴ Yupela i harim pinis, em i tok bilas long God. Yupela i ting bai yumi mas mekim wanem long em?” Na olgeta i tok olsem, “Em i gat rong, na em i mas i dai.”

⁶⁵ Orait nau sampela man ol i stat long spetim em. Na ol i pasim ai bilong en long laplap, na ol i paitim em, na ol i tok, “Yu mekim tok profet nau.”† Na ol plisman i kisim em na solapim em.

Pita i tok, em i no save long Jisas

(Matyu 26.69-75 na Luk 22.56-62 na Jon 18.15-18 na 18.25-27)

⁶⁶ Pita i stap daunbilo, insait long banis bilong haus. Na wanpela wokmeri bilong hetpris i kam, ⁶⁷ na em i lukim Pita i hatim skin bilong en i stap. Na dispela wokmeri i lukluk stret long em, na i tok, “Yu tu yu bin i stap wantaim Jisas bilong Nasaret.” ⁶⁸ Tasol Pita i tok nogat olsem, “Mi no save tru long dispela tok yu mekim.” Na em i go ausait klostu long dua bilong haus. Na wanpela kakaruk i krai. ⁶⁹ Na dispela wokmeri i lukim em gen, na em i tokim ol man i sanap klostu olsem, “Dispela man hia em i man bilong lain bilong ol.” ⁷⁰ Tasol em i tok gen, “Nogat.”

14:64: Wkp 24.16, Jo 19.7 † **14:65:** Ol i laik tok bilas long Jisas na ol i mekim dispela tok. Ol i pasim ai bilong en na tok, “Yu mekim tok profet” em i olsem, “Yu tokaut long husat namel long mipela i bin paitim yu.” Lukim Matyu 26.68 na Luk 22.64.

Bihain liklik, ol man i sanap i stap klostu ol i tok gen long Pita olsem, “Tru tumas, yu man bilong lain bilong ol. Yu man bilong Galili tasol.” ⁷¹ Orait nau Pita i tok strong tru olsem, “Tru antap, mi no save long dispela man yupela i tok long en. Sapos mi no tok tru, orait God i ken bagarapim mi.” ⁷² Em i tok pinis, na wantu kakaruk i krai namba 2 taim. Na Pita i tingim gen dispela tok Jisas i bin mekim long em, “Taim kakaruk i no krai tupela taim yet, yu bai tok tripela taim olsem yu no save long mi.” Na Pita i krai moa yet.

15

Ol i bringim Jisas i go long Pailat

(Matyu 27.1-2 na 27.11-14 na Luk 23.1-5 na Jon 18.28-38)

¹ Long moningtaim tru ol bikpris wantaim ol hetman na ol saveman bilong lo na olgeta kaunsil ol i bung na toktok gut long samting ol i mas mekim. Na bihain ol i pasim Jisas long baklain, na ol i kisim em i go na putim em long han bilong Pailat.* ² Na Pailat i askim Jisas olsem, “Yu king bilong ol Juda, a?” Na Jisas i bekim tok olsem, “Yu yet yu tok olsem.” ³ Ol bikpris i sutim planti tok long Jisas, ⁴ na Pailat i askim em gen olsem, “Yu no laik bekim wanpela tok, a? Yu harim pinis dispela ol planti tok ol i sutim long yu.” ⁵ Tasol Jisas i no bekim wanpela tok moa, na dispela i mekim Pailat i tingting planti.

14:72: Mk 14.30
long Matyu 27.2.

15:1: Lu 22.66
15:2: Mt 27.11

* 15:1: Lukim tok i stap
15:5: Ais 53.7, Mk 14.61

*Pailat i tok long nilim Jisas
long diwai kros*

(Matyu 27.15-26 na Luk 23.13-25 na Jon 18.38–19.16)

⁶ Long olgeta yia long dispela bikpela de bilong lotu, Pailat i save lusim wanpela kalabusman. Ol manmeri yet i save kolim nem bilong wanpela man i stap long kalabus, na Pailat i save lusim dispela man i go long ol. ⁷ Long dispela taim ol i bin kalabusim ol man i bin kirapim pait long gavman na kilim sampela man i dai. Wanpela man bilong dispela lain em man ol i kolim Barabas. ⁸ Orait ol manmeri i kamap na ol i askim Pailat long mekim olsem bipo em i save mekim long ol. ⁹ Na Pailat i bekim tok bilong ol olsem, “Ating yupela i laik bai mi lusim dispela king bilong ol Juda i go long yupela?” ¹⁰ Pailat i tok olsem, long wanem, em i save, ol bikpris ol i bel nogut tasol long Jisas na ol i bringim em i kam long kot. ¹¹ Tasol ol bikpris i kirapim bel bilong ol manmeri, long ol i mas singaut long Pailat long em i no ken lusim Jisas. Em i mas lusim Barabas i kam long ol. ¹² Na Pailat i askim ol gen olsem, “Na yupela i laik bai mi mekim wanem long dispela man, yupela i save kolim em king bilong ol Juda?” ¹³ Na ol i singaut gen olsem, “Nilim em long diwai kros.” ¹⁴ Na Pailat i askim ol, “Bilong wanem? Em i mekim wanem rong?” Tasol ol i singaut strong moa, “Nilim em long diwai kros.” ¹⁵ Na Pailat i laik mekim ol manmeri i amamas. Olsem na em i lusim Barabas i go long ol. Na em i tok na ol soldia i wipim Jisas. Na bihain em i givim Jisas long han bilong ol soldia, bai ol i

nilim em long diwai kros.

*Ol soldia i tok bilas long Jisas
(Matyu 27.27-31 na Jon 19.2-3)*

¹⁶ Ol soldia i bringim Jisas i go insait long banis bilong haus gavman, na ol i singautim olgeta soldia i kam. ¹⁷ Ol i putim wanpela retpela klos long Jisas. Na ol i kisim ol rop i gat nil na wokim samting olsem hat bilong king, na ol i putim long het bilong en. ¹⁸ Na ol i tokim em olsem, “Gude, king bilong ol Juda!”† ¹⁹ Na ol i kisim wanpela kanda na paitim het bilong en. Na ol i spet long em. Na ol i brukim skru na mekim ol pasin olsem ol i laik givim biknem long em. ²⁰ Ol i mekim dispela olgeta pasin bilong tok bilas long em pinis, orait ol i rausim retpela klos long em, na ol i putim bek klos bilong em yet. Na ol i kisim em i go bilong hangamapim em long diwai kros.

*Ol i nilim Jisas long diwai kros
(Matyu 27.32-44 na Luk 23.26-43 na Jon 19.17-27)*

²¹ Wanpela man, nem bilong en Saimon bilong taun Sairini, em i kam na i laik i go insait long taun. Saimon em i papa bilong Aleksander tupela Rufus. Na ol soldia i kisim em na mekim em i karim diwai kros bilong Jisas.

²² Ol i kisim Jisas i go long wanpela ples, nem bilong en Golgota. As bilong dispela nem i olsem, Ples bilong bun bilong het. ²³ Ol i laik givim Jisas sampela wain ol i bin tanim wantaim marasin. Tasol em i no dring. ²⁴ Orait ol soldia i

† **15:18:** Lukim tok i stap long Matyu 27.29. **15:21:** Ro 16.13
15:24: Sng 22.18

hangamapim Jisas long diwai kros. Na ol i tilim ol klos samting bilong en long ol yet. Ol i pilai satu bilong makim husat bai i kisim wanem wanem samting.

²⁵ Long 9 klok long moningtaim, ol i hangamapim em long diwai kros. ²⁶ Na long hap ol i save raitim tok ol i bin kotim man long en, ol i raitim tok olsem, “King bilong ol Juda.” ²⁷⁻²⁸ Klostu long Jisas ol i hangamapim tupela man bilong pait na stil. Ol i hangamapim wanpela long diwai kros i stap long han sut bilong em, na wanpela long diwai kros i stap long han kais.‡

²⁹ Na ol manmeri i kam i go ol i tok bilas long em. Ol i naisim het na i tok, “Goan, yu man bilong brukim tempel na wokim gen long tripela de tasol. ³⁰ Nau yu ken helpim yu yet. Lusim diwai kros na kam daun.” ³¹ Ol bikpris wantaim ol saveman bilong lo, ol tu i tok bilas. Ol i tok namel long ol yet olsem, “Em i bin helpim ol arapela man, tasol em i no inap helpim em yet. ³² Dispela man God i makim bilong kisim bek ol manmeri bilong en, dispela king bilong Israel, em i ken lusim diwai kros na i kam daun, na bai yumi ken lukim, na yumi ken bilip.” Tupela man ol i bin hangamapim long ol diwai kros klostu long Jisas, tupela tu i mekim tok bilas long em.

15:27-28: Ais 53.12 ‡ **15:27-28:** Sampela saveman i ting narapela hap tok i stap tu long dispela lain. Dispela tok i olsem, “Olsem na wanpela tok i stap long buk bilong God, em i kamap tru. Dispela tok i olsem, ‘Ol manmeri i bin lukim em olsem wanpela man nogut.’ ” **15:29:** Sng 22.7, 109.25, Mk 14.58, Jo 2.19

Jisas i dai

(Matyu 27.45-56 na Luk 23.44-49 na Jon 19.28-30)

³³ Long 12 klok, tudak i karamapim graun ol-geta, i go inap long 3 klok long apinun. ³⁴ Na long 3 klok Jisas i singaut strong olsem, “Eloi, Eloi, lama sabaktani?” As bilong dispela tok i olsem, “God bilong mi, God bilong mi, bilong wanem yu lusim mi?” ³⁵ Sampela man i sanap klostu, ol i harim dispela tok na ol i tok, “Harim. Em i singautim Elaija.” ³⁶ Na wanpela man i ran i go na i putim wanpela spans long wain. Na taim wain i pulap long en, em i pasim long wanpela stik na i givim long Jisas bilong dring. Na dispela man i tok, “Wet, yumi lukim pastaim. Ating bai Elaija i kam kisim em i kam daun, o nogat?” ³⁷ Na Jisas i singaut strong moa, na em i dai.

³⁸ Na dispela bikpela laplap i hangamap i stap insait long tempel em i bruk long antap i go inap long daunbilo bilong en, na i kamap tupela hap. ³⁹ Na kepten bilong ol soldia em i sanap klostu long Jisas na em i lukim pasin Jisas i dai. Na em i tok, “Tru tumas, dispela man em i Pikinini Bilong God.”

⁴⁰ Sampela meri tu i sanap longwe liklik na ol i lukluk i stap. Wanpela namel long ol em Maria bilong taun Makdala. Na wanpela em Maria, mama bilong namba 2 Jems na bilong Josep. Na wanpela em Salome. ⁴¹ Taim Jisas i bin i stap long Galili, ol dispela meri i bihainim em na helpim em.

Na planti arapela meri tu i stap, ol i bin i go long Jerusalem wantaim Jisas.

*Ol i putim bodi bilong Jisas
long hul bilong ston*

(Matyu 27.57-61 na Luk 23.50-55 na Jon 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Long apinun Josep bilong taun Arimatea em i kam. Em i wanpela bilong ol kaunsil, na em i gat gutpela nem long ai bilong ol manmeri. Em tu i save wet long lukim kingdom bilong God. Tumora de Sabat bai i kamap, na nau em i taim bilong redim ol samting bilong de Sabat. Orait Josep i go insait na i sanap long pes bilong Pailat, na em i no pret. Nogat. Em i askim Pailat long larim em i kisim bodi bilong Jisas. ⁴⁴ Pailat i tingting planti, na i tok, “Em i dai pinis, a?” Na em i singautim kepten i kam, na i askim em, “Jisas i dai pinis, o nogat?” ⁴⁵ Pailat i harim pinis tok bilong kepten, orait em i tokim Josep olsem em i ken kisim bodi. ⁴⁶ Orait Josep i go baim wanpela longpela waitpela laplap, na em i kisim bodi bilong Jisas i kam daun. Na em i karamapim em long waitpela laplap, na em i kisim bodi i go na i putim insait long wanpela matmat. Dispela matmat em wanpela hul bilong ston ol man i bin wokim. Na Josep i tantanim wanpela ston i kam pasim maus bilong hul. ⁴⁷ Maria bilong Makdala wantaim Maria, mama bilong Josep, tupela i lukluk i stap, na tupela i lukim ples ol i putim Jisas long en.

16

Jisas i kirap bek

(Matyu 28.1-8 na Luk 24.1-12 na Jon 20.1-10)

¹ De Sabat i pinis, na Maria bilong Makdala wantaim Maria, mama bilong Jems, na Salome, ol i baim wel na ol arapela samting i gat gutpela smel. Ol i laik i go welim bodi bilong Jisas. ² Long moningtaim tru long namba wan de bilong wik,* ol i go long matmat. ³ Na ol i toktok namel long ol yet olsem, “Husat bai i helpim yumi long tantanim dispela ston na rausim long maus bilong matmat?” ⁴ Tasol taim ol i kam klostu, ol i lukluk i go, na ol i lukim ston i no i stap moa long maus bilong matmat. Nogat. Ol i bin tantanim dispela ston i go pinis. Dispela ston em i traipela ston tru. ⁵ Orait ol i go insait long matmat, na ol i lukim wanpela yangpela man i sindaun i stap long han sut. Em i gat longpela waitpela klos. Na ol i kirap nogut long lukim dispela man.

⁶ Na em i tokim ol olsem, “Yupela i no ken kirap nogut. Mi save, yupela i kam bilong painim Jisas bilong Nasaret, em ol i bin hangamapim long diwai kros. Em i kirap pinis. Em i no i stap hia. Lukim dispela ples ol i bin putim em long en. ⁷ Tasol yupela i mas i go givim dispela tok long ol disaipel bilong en, na long Pita tu, ‘Jisas em i go paslain long yupela long Galili. Yupela bai i lukim em long Galili, olsem bipo em i tokim yupela pinis.’ ”

* **16:2:** Namba wan de bilong wik, em Sande tasol. **16:7:** Mt 26.32, Mk 14.28

⁸ Orait ol meri i go ausait, na ol i lusim matmat na i ranawe. Bel bilong ol i kirap nogut na ol i wok long guria. Na ol i no mekim wanpela tok long wanpela man, long wanem, ol i pret.

† *Maria bilong Makdala i lukim Jisas*
(*Matyu 28.9-10 na Jon 20.11-18*)

⁹ Jisas i kirap long moningtaim tru long namba wan de bilong wik. Na em i kamap pastaim long Maria bilong Makdala. Em dispela meri bipo Jisas i bin rausim 7-pela spirit nogut long en. ¹⁰ Maria em i go tokim ol man i bin wokabaut wantaim Jisas. Dispela ol man ol i bel hevi na ol i krai i stap. ¹¹ Maria i tokim ol olsem, “Jisas em i stap laip na mi lukim em pinis.” Ol i harim dispela tok, tasol ol i no bilipim.

Tupela disaipel i lukim Jisas long rot
(*Luk 24.13-35*)

¹² Na bihain tupela disaipel i lusim taun na i wokabaut i go. Na Jisas i kamap narakain na i go kamap long tupela. ¹³ Na tupela i go autim dispela

† **16:8:** Planti saveman i ting dispela tok i stap namel long tupela sta, em Mak yet i no bin raitim, tasol narapela man i bin raitim bihain. Long ples bilong dispela ol tok, sampela saveman i ting narapela sotpela tok i stap. Dispela tok i olsem, “Tasol ol meri i go givim sotpela tok long Pita wantaim ol lain i stap wantaim em. Ol meri i tokim ol long ol samting dispela yangpela man i bin tokim ol long en. Na bihain, Jisas yet i givim wok long ol bilong bringim tok i go long olgeta hap, stat long hap sankamap na i go inap long hap san i go daun, em dispela tok bilong God i laik kisim bek ol manmeri na givim laip i stap gut oltaim long ol. Dispela tok em tok bilong God yet na em i no inap pinis.” **16:9:** Lu 8.2 **16:10:** Lu 24.10

tok long ol arapela disaipel. Tasol ol i no bilipim tok bilong tupela.

Jisas i tokim ol disaipel long wok ol i mas mekim (Matyu 28.16-20 na Luk 24.36-49 na Jon 20.19-23)

¹⁴ Bihain ol 11-pela disaipel i sindaun na kaikai i stap, na Jisas i kamap long ol. Em i krosim ol long ol i no gat bilip, na bel bilong ol i pas, na ol i no bilipim tok bilong ol manmeri i lukim em i kirap bek pinis. ¹⁵ Na em i tokim ol olsem, “Yupela i mas i go long olgeta hap bilong graun na autim gutnius long olgeta man. ¹⁶ Man i bilip na i kisim baptais, God bai i kisim bek em. Tasol man i no bilip, em bai i lus long kot. ¹⁷ God bai i wokim ol mirakel long han bilong ol man i bilip. Long nem bilong mi ol bai i rausim ol spirit nogut, na ol bai i autim ol nupela kain tok ples. ¹⁸ Ol bai i holim snek long han. Na sapos ol i dringim samting i save kilim man, dispela samting bai i no inap bagarapim ol. Na ol bai i putim han long ol sikman, na ol sikman bai i orait gen.”

God i kisim Jisas i go long heven (Luk 24.50-53 na Aposel 1.9-11)

¹⁹ Bikpela Jisas em i autim tok long ol pinis, na God i kisim em i go long heven. Na em i sindaun long han sut bilong God. ²⁰ Na ol disaipel i go, na ol i autim tok long olgeta hap. Na Bikpela i wok

16:14: 1 Ko 15.5 **16:15:** Mt 28.19, Ap 1.8, Kl 1.23 **16:16:** Jo 3.18, 3.36, 12.48, Ap 2.38, Ro 10.9, 1 Pi 3.21 **16:17:** Ap 2.4, 5.16, 8.7, 10.46, 1 Ko 12.10, 12.28 **16:18:** Lu 10.19, Ap 5.15-16, 28.3-9, Je 5.14-15 **16:19:** Sng 110.1, Ap 1.2-3, 1.9-11, 2.33-34, 7.55
16:20: Ap 5.12, 14.3, 1 Ko 2.4-5, Hi 2.3-4

wantaim ol, na em i mekim ol mirakel i kamap
bilong strongim tok bilong ol.*

Buk Baibel long Tok Pisin
The Holy Bible in the Tok Pisin (Melanesian Pidgin)
Language of Papua New Guinea without
Deuterocanon/Apocrypha
Buk Baibel long Tok Pisin bilong Niugini

Copyright © 1969–2008 The Bible Society of Papua New Guinea

© Faith Comes by Hearing

Language: Tok Pisin (Melanesian Pidgin)

Translation by: The Bible Society of Papua New Guinea

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2024-04-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2024 from source files dated 18 Apr 2024

62981155-c1a4-53f6-b753-ac98c7564860